

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Diplomová práce

Vnímání autority pedagoga volného času

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci „Vnímání autority pedagoga volného času“ vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v textu a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Také prohlašuji, že jsem dodržovala zásady vědecké etiky.

V Mladé Boleslavi dne 08. 12. 2021

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala Mgr. Jitce Nábělkové, Ph.D. za cenné rady a připomínky a profesionální přístup při vypracování této diplomové práce. Dále děkuji všem respondentům, kteří se zúčastnili výzkumného šetření.

Bc. Michaela Bezuchová

Obsah

Úvod	6
1 Vymezení pojmu autorita	9
1.1 Členění autority.....	11
1.2 Osobnost autority	12
2 Faktory ovlivňující tvorbu autority.....	14
2.1 Problémy v praxi pedagoga volného času	15
3 Autorita ve výchovně vzdělávacím procesu	17
3.1 Volný čas	18
3.1.1 Funkce volného času	22
3.1.2 Zařízení, které se podílejí na vzdělávání ve volném čase	23
4 Pedagog volného času a autorita	27
4.1 Osobnost pedagoga volného času	28
4.2 Pedagog a legislativa	30
4.3 Kompetence pedagoga	32
6 Výzkumné šetření	35
6.1 Hlavní cíl a dílčí cíle	35
6.2 Charakteristika výzkumného vzorku	35
6.3 Metodologie výzkumu	36
6.4 Výzkumný problém a stanovení hypotéz.....	38
6.5 Technika sběru dat	38
7 Výsledky dotazníkového šetření.....	39
Otázka č. 1 – Pohlaví respondentů.....	39
Otázka č. 2 – Věk respondentů	40
Otázka č. 3 – Délka pedagogické praxe.....	42
Otázka č. 4 – Vzdělání respondentů	44
Otázka č. 5 – Druh zařízení	45

Otázka č. 6. – Co si představujete pod pojmem autorita?	46
Otázka č. 7 – Jaký význam má autorita pedagoga volného času v současné době?	48
Otázka č. 8 – Myslíte si, že autorita pedagoga volného času se zlepšuje věkem?.....	52
Otázka č. 9 – Myslíte si, že autoritu pedagoga volného času si dokáží lépe budovat muži? Proč?	52
Otázka č. 10 – Má význam profesní kvalifikace pedagoga volného času na jeho autoritu?	55
Otázka č. 11 – Která skupina je z hlediska práce s autoritou nejobtížnější? Proč?	56
Otázka č. 12 – Na čem budujete svou autoritu?	57
Otázka č. 13 – Uved'te, které vlastnosti, schopnosti a dovednosti pedagoga volného času hodnotíte jako efektivní při budování autority.....	59
Otázka č. 14 – Co podle Vás oslabuje autoritu pedagoga?	61
Otázka č. 16 – Uved'te 3 nejčastější problémy, se kterými se může pedagog volného času potýkat při budování své autority?.....	65
Otázka č. 17 – Co je podle Vás důležité u pedagoga při budování autority?	67
8 Celkové zhodnocení výzkumného šetření	69
8. 1 Vyhodnocení hypotéz	69
8. 2 Shrnutí výzkumného šetření a diskuse.....	69
Závěr.....	71
Seznam použitých zdrojů.....	73
Seznam tabulek.....	77
Seznam grafů	78
Seznam příloh.....	79
Příloha č. 1: Dotazník	80

Úvod

V diplomové práci je řešena problematika autority pedagogů volného času z jejich pohledu. Téma související s autoritou a pedagogikou volného času mě zaujalo především proto, že jsem se osobně s touto problematikou setkala na letním dětském táboře, kde jsem několik let působila jako vedoucí oddílu. Pojem autorita je ve společnosti celkem častý, můžeme na něj narážet v různých oblastech každodenního života. Můžeme zmínit například autoritu k rodině, zaměstnavateli, policistům, lékařům, učitelům a dalším lidem ve svém okolí. Definice pojmu autorita není jednotná, lze najít různé charakteristiky, každý autor to uvádí trochu jinak. Každý člověk vnímá tento pojem jinak, někdo mluví o respektu a úctě k osobě s autoritou, jiní vidí osobnost a vzor, ke kterému lze vzhlížet, další důvěru nebo moc či vliv. Stejně, jako charakteristika autority, je i rozdílný názor lidí na konkrétní příklady autorit. Jedná se poměrně o individuální záležitost.

Autorita učitelů ve školách bývá poměrně často diskutována ve společnosti. Hovoří se o postavení učitelů ve společnosti, vnímání pedagogické role, zda se vytrácí autorita učitelů či ne. V diplomové práci se nezaměříme na autoritu učitelů, ale na velice specifickou skupinu, jakou jsou právě pedagogové volného času. Jedná se totiž o rozmanitou skupinu lidí z různých zařízení, rozličných oblastí zájmového vzdělávání, odlišnou kvalifikací, často v neformálním prostředí mimo školu.

Téma předkládané diplomové práce je: Vnímání autority pedagoga volného času. Hlavním cílem diplomové práce je interpretovat pohled pedagogů volného času na jejich autoritu. Práce je rozdělena do dvou částí, teoretickou a praktickou. První část je teoretická, člení se do čtyř kapitol a je věnována základním poznatkům pro pochopení problematiky.

Dílčí cíle teoretické části:

- charakterizovat pojem autorita;
- vymezit podstatné faktory při tvorbě autority;
- objasnit význam autority ve výchovně vzdělávacím procesu;
- objasnit význam autority u pedagogů volného času;

Druhá část práce je praktická, zaměřuje se na výzkumné šetření, které má zjistit pohled pedagogů volného času na jejich autoritu. Zvolila jsem si kvantitativní výzkum, jako metodu sběru dat jsem si vybrala dotazník.

Dílčí cíle praktické části:

- zjistit, jaký význam má autorita pro pedagogickou činnost pedagogů volného času;
- zjistit názor na činitele, které určují výslednou autoritu pedagoga volného času;
- zjistit, na čem staví svou autoritu pedagogové volného času;
- zjistit pohled pedagogů volného času na roli autority v jejich budoucí profesi pedagoga volného času;
- zjistit problémy, se kterými se potýkají pedagogové volného času při budování jejich autority.

Získané informace z výzkumného šetření mohou být užitečné pro všechny pedagogy volného času, především pro ty začínající, kteří nemají ještě zkušenosti s tímto prostředím, jeho specifikací a s budováním autority. Dále mohou sloužit jako zpětná vazba pro účastníky výzkumného šetření.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Vymezení pojmu autorita

Pojem autorita je v současnosti často používán právě v souvislosti s prostředím vzdělávání a výchovy, neustále se diskutuje, zda dnešní pedagogové mají či nemají autoritu, do jaké míry ovlivňuje tyto výchovně vzdělávací procesy. Pokud si položíme otázku „Co je to ta autorita?“ nebude odpověď na ni jednoduchá, protože tento pojem nemá jednotnou definici. Pojem autorita je značně komplikovaný, neexistuje jednotná definice toho, co je to autorita. Můžeme najít definice obsahově podobné, ale i značně odlišné.

V pedagogickém slovníku vysvětlují autoritu jako „legitimní moc“, která je uplatňována v souladu s hodnotami těch, kdo jsou ovládáni, jim přijatelnou formou, která si získává jejich souhlas. (Průcha, Walterová, Mareš, 2008, str. 23). Můžeme to chápat tak, že moc máme díky roli, ve které vystupujeme a ve které autoritu využíváme. Autoři v pedagogickém slovníku rozlišují autoritu na formální (tradiční) a neformální. Formální autorita vychází z postavení člověka ve společnosti, jeho příslušnosti k určité společenské skupině, nebere se ohled na jeho osobní kvality. Neformální autorita vyplývá ze svobodného uznání převahy v některé významné oblasti a pozitivního hodnocení jejího nositele. (Průcha, Walterová, Mareš, 2008, s. 23).

Původ slova autorita vychází z latinského auctoritas, který vyjadřuje podporu, záruku, jistotu, spolehlivost, hodnověrnost a další kladné významy. Za zmínku stojí i příbuzné slovo auctor, jenž označuje podpůrce, vzor, příklad a další hodnoty. Samotné vymezení pojmu autorita není příliš snadné, neboť se jedná o pojem složitý a jeho užívání bývá mnohdy zkreslené. Pojem autorita je možné vykládat z různých úhlů pohledu v závislosti na dané vědní disciplíně. Obsahová nejasnost náleží k typickým znakům moderní doby, s čímž souvisí skrytí některých pojmů s autoritou souvisejících např.: svoboda, manipulace, moc, hodnoty, povinnost, právo aj. (Vališová, 2008, s. 17, 18). Vališová také upozorňuje na to, že ve společnosti je často představa o tom, že autorita se přičí svobodě, demokracii a vzniká naopak v závislosti na moci, násilí a potlačování. K aspektům moci řadí nejen násilí a potlačení, ale také vliv, vůdcovství, konsenzus, spolupráci, prestiž. (Vališová, 2011, s. 446)

Podle Aleny Vališové můžeme autoritu obvykle myslet, jako jednu z uvedených věcí:

- všeobecně či lokálně uznávanou vážnost, vliv, úctu, obdiv, respekt;
- obecně uznávaného odborníka, vlivného činitele;

- mocnou instituci, úřad a související entity (stát, věda, státní symboly, právo a zákon, policii aj.).

Nejčastěji uváděná synonyma pojmu autorita uvádí Vališová: vliv, dominance, řízení, kompetence.

Hannah Arendt spojuje autoritu s hierarchickým řádem, autoritu máme vnímat jako protiklad donucování vlivem a mocí, i vůči přesvědčování pomocí argumentů. „Autorita vždy vyžaduje poslušnost, a proto se obvykle omylem považuje za určitou formu moci či násilí. Autorita však použití násilí a vnějších donucovacích prostředků vylučuje. Autoritativní vztah mezi tím, kdo poroučí, a tím, kdo poslouchá, nespočívá ani ve společném rozumu, ani na síle poroučejícího; to, co ho vytváří, je hierarchická struktura, jejíž oprávněnost oba uznávají a v jejímž rámci má každý z nich předem určené místo.“ (Arendt, 1994, str. 1).

Rozdílnost ve vnímání autority je dán i úhlem pohledu, jak na něj nahlížíme. Vliv na autoritu má více faktorů, jako například prostředí, lidi, samotná osobnost, sociální role, čas. Můžeme říci, že člověk nemusí mít vždy stejnou autoritu v různých sociálních rolích. Pokud je člověk v sociální roli, která mu autoritu zajišťuje, neznamená to, že v jiné sociální roli bude autorita stejná. Příkladem může být ředitel školského zařízení, který má autoritu damou svým postavením ve společnosti, ale v roli souseda a občana obce nemusí mít mezi spoluobčany autoritu. Záleží na mnoha okolnostech. Dalším úhlem pohledu může být přirozená autorita daná samotnou osobností člověka bez vlivu jeho společenské role.

Otto Obst v knize Školní didaktika mluví o autoritě učitelů, kdy autoritu vysvětluje, jako vliv, který získá díky respektu na základě jeho převahy v nějaké oblasti. Můžeme to vysvětlit jako dobrovolné podřízení pravomoci učitele, nemělo by se jednat o moc, která vznikla na základě donucování. (Kalhous, Zdeněk; Obst, Otto a kol., 2009, s. 398)

Pamatujme si, že ten, jehož se druzí bojí a kdo nemá o lidi pozitivní zájem, není pro okolí osobně přitažlivý a zpravidla není hodnocen jako inteligentní ani jako odborně zdatný. Kdo má autoritu, má i moc, avšak ne každý, kdo má možnost přinutit druhé mocenskou cestou, má také autoritu (Vališová, 2008, s. 38).

1.1 Členění autority

Autoritu můžeme členit dle různých aspektů a měřítek. Rozdělení typů měřítek podle Aleny Vališové (2008, s. 40):

a) Genetické kritérium:

- Autorita přirozená – pochází z vrozených osobnostních rysů či profesních dovedností.
- Autorita získaná – podílí se na ní výchova a cílevědomé úsilí jedince, těžší a vychází z přirozené autority.

b) Sociální kritérium:

➤ dle sociálního statutu;

- Autorita osobní – představuje přirozený vliv pramenící z vlastností, dovedností a schopností jedince.
- Autorita poziční – představuje oficiálně a úředně předaný stupeň vlivu.
- Autorita funkční – představuje vlivnost danou plněním úkolů, získaná uskutečňováním očekávání nadřízených, podřízených i ostatních kolegů.

➤ dle prestiže;

- Autorita formální – je mírou vlivu plynoucí z postavení a jemu odpovídající činnosti v organizační hierarchii instituce či podniku, bez ohledu na člověka s jeho osobní vlastnosti.
- Autorita neformální – založená na lidských odborných charakteristikách člověka, který má na ostatní přirozený a spontánní vliv.

➤ dle důsledků chování sociálního okolí;

- Autorita skutečná – se vyznačuje tím, že podřízení respektují stanovenou strategii, projevují vstřícnost k pokynům.
- Autorita zdánlivá – spočívá v tom, že existují projevy nedůvěry podřízených či neochota ke spolupráci.

c) Hledisko nositele ve vývoji dějinném:

- Autorita rodičovská, silnějších, starších, úřední atd.

Potíží pro většinu z nás je nacházet míru vztahů mezi jednotlivými druhy autorit při jejich využití v profesním i osobním životě. Můžeme tedy říct, že je pro nás výzvou najít rovnováhu mezi používáním jednotlivých typů autorit. Vhodné spojení všech druhů autorit nalezneme pod komplexním pojmem autorita globální, která je situačně i časově podmíněna (Vališová, 2008, s. 42).

Podle pedagogického slovníku se autorita dělí na:

- formální – autorita se váže na roli člověka ve společnosti, nejsou zohledněny kvality osobnosti;
- neformální – autorita se váže na osobnost člověka, který je pozitivně hodnocen a dobrovolně uznávaný jako autorita, není dána společenským postavením.

(Průcha, Walterová, Mareš, 2008, s. 23).

Robert Čapek v knize Odměny a tresty ve školní praxi nesouhlasí s rozdělením autority na formální a neformální. Takové rozdělení považuje za nepraktické, na autoritu je třeba pohlížet celistvě. Každý člověk má jednu autoritu, která se mění, zvyšuje, snižuje či je stálá. I přesto, že má člověk jen jednu autoritu může se její míra měnit, například v závislosti na situaci, odlišné skupině dětí. (Čapek, 2014)

Otto Obst v knize Školní didaktika rozděluje přímo autoritu učitelů na formální a neformální. Tyto dvě autority mají jedno společné, a to, že nemají být založeny na moci a donucování. Formální autorita vychází z profesní role, kterou učitel vykonává, měla by být dána učitelům, aby mohli řídit vzdělávání dětí. Neformální autoritu spojuje s oblibou samotné osobnosti učitele, ale také vztahem dětí ke vzdělávání a motivací dětí. (Kalhous, Zdeněk; Obst, Otto a kol., 2009)

1.2 Osobnost autority

„Není autority bez zdravého sebevědomí“ (Vališová, 2008, s. 47).

Každý z nás se již v životě setkal s nějakou osobností. Občas můžeme slyšet z našeho okolí, médií či jiných zdrojů „To je ale osobnost!“. Co si však pod pojmem osobnost

představit? Čím to, že jsou mezi námi tací, kteří jsou odpovědní či naopak tací, kteří jsou odpovědní méně, typy vůdčí, ba více se podřizující, někteří otevření, jiní uzavření...

Člověk je do sociálních vztahů více či méně zapojen, proto z nich není možné zcela vystoupit. Ať už jde o profesionální, společenskou či životní zdařilost, vždy úzce souvisí se schopnostmi orientace a zdatnosti porozumění vztahům. Oblast činností, kterou by si měl jedinec osvojit a která požaduje úspěšné ovládnutí, si vyžaduje celý soubor dovedností, jenž by se měl v průběhu života rozšiřovat. Vzájemné působení mezi člověkem a jeho sociálním prostředím označujeme společenskou či sociální interakcí. Tato interakce pomáhá procesu socializace jedince, jinými slovy jeho zakořeňování do společnosti, které má povahu sociálního učení. Zvládnutí společenských kontaktů má v současné době velkou důležitost, neboť ve společnosti se navyšuje pocit odosobnění, odtažitosti a chladu. To, co dělá z člověka osobnost, závisí na mnoha činitelích či okolnostech. (Vališová, 2008, s. 47)

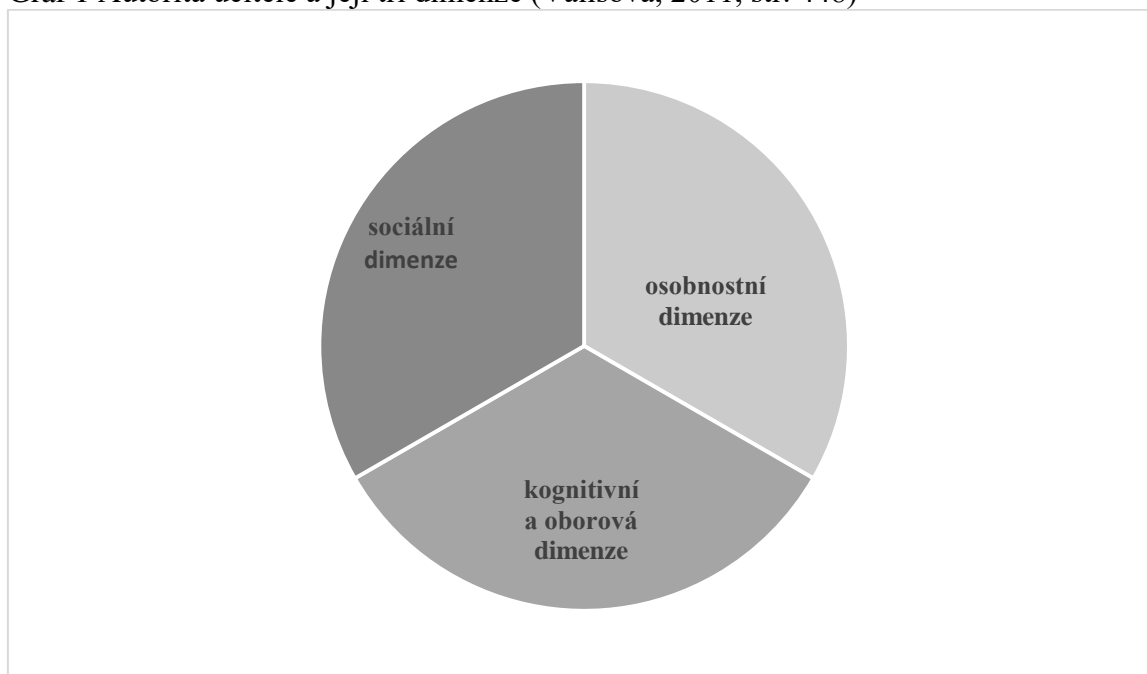
2 Faktory ovlivňující tvorbu autority

Faktorů, které ovlivňují tvorbu autority, je velké množství a můžeme na ně nahlížet z různých pohledů. Na tvorbě autority se bude podílet osobnost pedagoga, instituce, kde působí, místo, doba, kolektiv, společnost a mnoho dalších faktorů. Pokud si pedagog autoritu vybuduje, neznamená to, že ji bude mít u všech skupin dětí, někdy si musí budovat novou autoritu. Často tvorba a udržení autority souvisí i s druhem autority, dle různých členění.

„Učitelova autorita plyne nejen z jeho formální pozice a sociální role, ale také z citu pro zvláštnosti osobnostního vývoje každého žáka v jeho jedinečnosti“ (Vališová, 1998, s. 7).

„Problém každého při tvorbě autority je nalézt míru vztahů mezi jednotlivými druhy autorit a vhodně je využívat v konkrétních situacích, jak v profesním, tak osobním životě. Vališová uvádí, že by z hlediska pedagogické teorie i praxe mělo dojít k propojení a vyváženosti mezi používáním statutární, odborné a osobní autority v podmínkách školy a rodiny.“ (Vališová, 2011, s. 448)

Graf 1 Autorita učitele a její tři dimenze (Vališová, 2011, str. 448)

Autoritou učitelů se v roce 1997 zabýval Jakub Dobal, který realizoval výzkum na téma autority učitelů na pražských gymnáziích. Na základě výzkumného šetření sestavil

seznam vlastností, které učitelé uvedli, že pomáhají utvářet autoritu. Další z výzkumu vzešel seznam toho, co má největší vliv na utváření a zachování autority. Seznamy jsou sestaveny chronologicky dle četnosti odpovědí. Mezi vlastnosti, které pomáhají utvářet autoritu patří například: důslednost, odborná kvalifikace, charakter a morální hodnoty, dobrý vztah k lidem, spravedlnost, empatie, otevřenost, tolerance, komunikace. V seznamu, kde učitelé uváděli, co má největší vliv na utváření a zachování autority, bylo zařazeno například: mravní síla a pevnost charakteru, vědomosti a odborné znalosti, pedagogické a didaktické dovednosti, partnerský vztah ke studentům, důslednost jednání, společenský status, pozice v hierarchii školy, role učitele v instituci zvané škola. (Dobal, 1997 cit. podle Vališové a kol., 1998, s. 122-126)

Mnoho autorů uvádí, že kázeň je jeden z důvodů, který ovlivňuje autoritu pedagogů, a je důležité si na tento faktor dávat pozor. Nemusí se jednat vždy o chybu práce učitele, na kázeň může mít vliv více věcí, například škola, osobnost žáků, prostředí.

2.1 Problémy v praxi pedagoga volného času

Budování autority, a i již vybudovanou autoritu mohou také ovlivňovat problémy, se kterými se pedagog ve své praxi setkává. Jedním z problémů je i postavení pedagogiky volného času ve společnosti. V současné společnosti je často výchova a vzdělávání v oblasti volného času či zájmového vzdělávání často nedostatečně oceněna. Veřejnost, rodiče, ale někdy i další pedagogické profese tento obor nepovažují za důležitý, často ho považují za hlídací službu, která jim pohlídá děti v době, kdy jsou rodiče v zaměstnání. Z toho plyne i postavení autority pedagoga volného času. Pohled rodičů, příbuzných, veřejnosti, ale i učitelů se promítá i do dětí, které potom neberou volnočasové činnosti vážně, jsou neukázněné, nespolupracují a narušují pedagogovu autoritu. Dalším problémem, který může mít vliv na autoritu pedagoga volného času, je nedostatečná odbornost. V praxi se setkáváme se skutečností, že toto povolání vykonávají nekvalifikovaní pedagogové, kteří mohou značně ovlivnit pohled na tento obor. Pedagog volného času se musí neustále vzdělávat, udržovat trendy, reagovat na změny, tak aby dokázal dnešní děti a mládež zaujmout. K problémům, které se mohou odrazit na autoritě pedagoga, patří i nepodpora z řad kolegů a vedení zařízení, nedostatečné technické a materiální vybavení. S tím bývá spojena i finanční stránka věci, pokud je nedostatek finančních prostředků, musím tomu přizpůsobit své činnosti. V této záležitosti určitě záleží i na specifikaci prostředí, co děláme a co k tomu potřebujeme. Pokud

chci děti zaujmout, musím být jako pedagog připraven. Mezi další problémy můžeme zařadit nekázeň dětí, špatně zvolenou motivaci, složení dětské skupiny.

Problémů, které mohou ovlivnit autoritu pedagoga je nepřehledné množství, vždy bude záležet na konkrétním zařízení, kde výchova a vzdělávání probíhá, protože každé zařízení, kde volnočasové vzdělávání probíhá, má svá specifika. S tím souvisí i složení skupiny dětí a mládeže a v neposlední řadě samotná osobnost pedagoga volného času.

3 Autorita ve výchovně vzdělávacím procesu

Pojmy autorita, výchova a vzdělávání zná téměř každý člověk, stejně tak se s nimi ve svém životě osobně setkal. Nejen v rodině, ale především ve školských zařízeních, také v zájmových kroužcích a aktivitách, letních táborech. Autorita vždy neodmyslitelně patřila právě k pedagogické činnosti, především učitelské, ale v posledních letech je to velice diskutované téma. Zda mají pedagogové autoritu či ne, zda je autorita založena na osobnosti pedagoga či je daná společenským statutem. V dnešním světě se stále vedou diskuse, jak moc má škola zasahovat do výchovy dětí a mládeže.

Autorita pedagogů ve výchovně vzdělávacím procesu hraje bezesporu významnou roli, má vliv na kázeň dětí, průběh výchovných a vzdělávacích procesů, ovlivňuje efektivnost práce u pedagogů, ale i dětí. Pokud nebude mít pedagog autoritu, bude mít problém s dosahováním cílů ve výchovně vzdělávacím procesu.

„Učitel se jako vedoucí třídy pokouší prezentovat tak, aby pozitivně ovlivnil chování žáků a směřoval je ke splnění předpokládaných očekávání.“ (Vališová, 1998, str. 20)

V knize Pedagogika pro učitele (Vališová, Kasíková, 2011) zmiňuje Vališová tři úrovně propojenosti mezi autoritou a výchovou, můžeme to vztáhnout i na vzdělávání. Jednotlivá hlediska nelze od sebe oddělovat, úzce spolu souvisí a navzájem se propojují.

1. Makrosociální hledisko – jedná se o hledisko velmi široké, jedná se o vztah autority a výchovy ve společnosti, jde o hodnoty, normy, jednání, pravidla a zásady
2. Mikrosociální (interindividuální) hledisko – jedná se o hodnoty, normy, jednání, pravidla a zásady, které určují například rodina nebo škola.
3. Intraindividuální hledisko – směřuje ke zkoumání toho, jakým způsobem se jednající subjekty (dětí, dospívající) učí normám, hodnotám.

3.1 Volný čas

Vzhledem k tématu diplomové práce, která má zjistit a interpretovat pohled pedagogů volného času na jejich autoritu, se v této podkapitole budu zabývat vymezením pojmu volný čas, dále zde uvedu zařízení, kde probíhá vzdělávání ve volném čase. Budou to zařízení, která následně oslovím při sběru dat pro výzkumnou část diplomové práce.

Trávení volného času nejen u dětí a mládeže, ale i u dospělých a seniorů, je v dnešní společnosti velmi diskutované téma. Jedná se o diskuse, jak kvalitně trávit volný čas, mít dostatek příležitostí ke kvalitnímu vyplňování volného času. Volným časem a jeho náplní se zabývá vědní disciplína Pedagogika volného času, která bývá někdy nedoceněná i přesto, že volný čas zaujímá podstatnou část lidského života.

„Všechny typy zájmových činností umožňují prožívání kladných citů, odreagování citů negativních, poznávání vlastních možností na základě svobodné možnosti volit druh činnosti, dobrovolnosti i individuálních přání.“ (Hájek, 2011, s.164) Hájek v knize Pedagogické ovlivňování volného času uvádí, že volnočasové aktivity podněcují děti, mládež a další účastníky k samostatnosti, tvořivosti, zdravé společenské aktivitě, k přiměřené účasti na politickém, kulturním a hospodářském životě společnosti.

Volný čas je doba, kterou může člověk využít ke svým zájmům, jedná se o čas, kdy nemá žádné povinnosti. V této době má člověk po pracovní době (po škole), nemusí plnit povinnosti spojené s chodem domácnosti, péčí o rodinu. Tuto dobu může využít dle svých zájmů a osobních preferencí, uspokojuje své potřeby a relaxuje. Každý člověk může svůj čas trávit různými způsoby, v různém prostředí, jde o dobrovolné rozhodnutí člověka, jak tento čas využije. Využití volného času člověka ovlivňuje mnoho faktorů, například délka volného času, společnost a prostředí, ve kterém daný člověk žije. V publikaci Pedagogické ovlivňování volného času (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008) rozdělují čas na pracovní, vázaný a volný. Čas pracovní zahrnuje čas trávený v práci či škole. Součástí vázaného času jsou biofyziologické potřeby člověka (spánek, jídlo, osobní hygiena), chod rodiny, provoz domácnosti, péče o děti, dojíždění za prací a další nutné mimopracovní povinnosti. Dále zde uvádí pojem čas polovolný, jedná se o čas, kdy je úzce spojen volný čas s časem povinným. Jedná se o aktivity, které člověk vykonává rád, ale zároveň přináší i praktický užitek (práce na zahradě, ruční výroba).

„Podle publikace Pedagogické ovlivňování volného času je volný čas dobou, kterou má člověk k dispozici pro činnosti sebeurčující a sebevytvářející:

- odpočinek a zábavu;
- rozvoj zájmové sféry;
- zlepšení kvalifikace;
- účast na veřejném životě.“ (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 10)

Podle Hájka je zájem člověka klíčový pro nabízení volnočasových aktivit. Termín zájem formuluje, jako poměrně stálé zaměření osobnosti, snahu osobnosti se zabývat podmětem nebo činností, která ho upoutá po stránce poznávací nebo citové. Osobnost přikládá zajímavému podmětu nebo činnosti významnou hodnotu proto, že je větší snaha po aktivním styku s takovou činností či podmětem. (Hájek, 2011, s. 164).

Podle pedagogického slovníku je volný čas doba, s kterou může člověk nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Volný čas je doba, která zůstane z 24 hodin běžného dne po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby (včetně spánku). (Průcha, Walterová, Mareš, 2008, s. 274)

„Volný čas je čas, kdy člověk nevykonává činnost pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život.“ (Hofbauer, 2004, s. 13)

„Někdy se volný čas vymezuje jako čas, který zbývá po splnění pracovních i nepracovních povinností. Volný čas se také dá charakterizovat jako činnost, do níž člověk vstupuje s očekáváním, účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí, a která mu přináší zážitky a uspokojení.“. (Hofbauer, 2004, s. 13)

„Volný čas je doba, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybírat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění“. (Pávková a kol. 2008, s.13)

„Volný čas je časový prostor, který člověku umožňuje svobodnou volbu činností, kdy člověk vybírá činnosti nezávisle na společenských povinnostech, vykonává ji tedy dobrovolně a tato činnost mu poskytuje uspokojení a přímé zážitky.“. (Smékal, Važanský, 1995, s. 17)

Podle Pávkové se můžeme na problematiku volného času dívat z několika následujících hledisek:

- ekonomické hledisko;

- sociologické a sociálně psychologické hledisko;
- politické hledisko;
- zdravotně – hygienické hledisko;
- pedagogické a pedagogicko-psychologické hledisko;
- historické hledisko.

Ekonomické hledisko se zabývá finanční stránkou volného času. Je nutné, aby se vrátily alespoň náklady spojené se zřízením nějakého volnočasového zařízení.

Utvářením mezilidských vztahů se zabývá sociologické a sociálně psychologické hledisko.

Politické hledisko hledí na to, jak stát zasahuje do řízení volnočasových zařízení. Jestli bude stát financovat nebo zřizovat nějaká volnočasová zařízení.

Do zdravotně – hygienického hlediska spadá podpora zdravého tělesného a duševního vývoje člověka.

Pedagogické a psychologické hledisko bere ohledy na individuální zvláštnosti člověka. Sleduje uspokojování biologických a psychických potřeb člověka. (Pávková a kol., 2008, s. 15-18, převzato z mé BP, volný čas dětí v dětském domově)

Pedagogika volného času se podle Průchy zabývá:

- obsahem, formami a prostředky edukačních aktivit pro kultivaci individuálně a společensky prospěšného trávení volného času u dětí a mládeže;
- činností školských a jiných zařízení, která zabezpečují edukaci ve volném čase;
- teorií a výzkumem toho, jak současná mládeže tráví volný čas v podmínkách soudobého stavu společnosti. (Průcha, 2006, s. 92 - 93).

Každá oblast vzdělávání a výchovy má své specifické požadavky. Bendl v knize Vychovatelství vyzdvihuje především dobrovolnost, kdy by se měl každý volnočasových aktivit účastnit sám, ze své vůle. Pedagog musí ovládat motivaci, která je v prostředí volného času důležitá. Pokud totiž chceme zasáhnout člověku do jeho volného času a pořádat nějakou výchovnou nebo vzdělávací aktivitu, musí to člověka zaujmout, aby se chtěl účastnit sám a nebyl nucen. V knize se uvádí následující specifické požadavky na výchovu a vzdělávání ve volném čase:

- požadavek pedagogického ovlivňování volného času;

- požadavek dobrovolnosti;
- požadavek jednoty a specifčnosti vyučování a výchovy mimo vyučování;
- požadavek aktivity;
- požadavek seberealizace;
- požadavek pestrosti a přitažlivosti;
- požadavek zajímavosti a zájmového zaměření;
- požadavek odpočinkové a rekreační zaměřenosti;
- požadavek citlivosti a citovosti;
- požadavek sociálního kontaktu.

(Bendl a kol., 2015, s. 128)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) mluví v souvislosti s volnočasovým vzděláváním o pojmech neformální vzdělávání a zájmové vzdělávání. „Neformální vzdělávání se uskutečňuje mimo formální vzdělávací systém (formální vzdělávání vede k dosažení určitého stupně vzdělání doloženého certifikátem, např. vysvědčením, diplomem) a nevede k ucelenému školskému vzdělání. Jedná se o organizované výchovně vzdělávací aktivity mimo rámec zavedeného oficiálního školského systému, které zájemcům nabízí záměrný rozvoj životních zkušeností, dovedností a postojů, založených na uceleném systému hodnot. Tyto aktivity bývají zpravidla dobrovolné.“ (MŠMT dostupné online: <https://www.msmt.cz/mladez/neformalni-vzdelavani-1>) Zájmové vzdělávání je dle MŠMT podstatnou součástí procesu celoživotního vzdělávání, některé aktivity probíhají právě ve školských zařízeních, například činnost školní družiny nebo školního klubu. V České republice máme i příslušnou legislativu, která toto vzdělávání upravuje. „Zájmové vzdělávání jednoznačně napomáhá naplňovat vzdělávací cíle stanovené školským zákonem. Zájmové vzdělávání neposkytuje stupeň vzdělání, zabývá se však aktivitami potřebnými pro rozvoj osobnosti, kompenzuje jednostrannou zátěž ze školy, zajišťuje duševní hygienu, má funkci výchovnou, vzdělávací, kulturní, preventivní, zdravotní (relaxační a regenerační), sociální a preventivní, rozvíjí schopnosti, znalosti, dovednosti, talent, upevňuje sociální vztahy.“ (MŠMT dostupné online: <https://www.msmt.cz/mladez/zajmove-vzdelavani-1>)

Zájmovému vzdělávání se věnovala i Bílá kniha - Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, která určovala vládní strategii v oblasti vzdělávání v podobě myšlenkových východisek, obecných záměrů a rozvojových programů směřovaných pro vývoj vzdělávací soustavy. Tento dokument již není platný.

3.1.1 Funkce volného času

Každý autor uvádí své vlastní funkce, které se navzájem liší. Odlišnost rozdělení funkcí vychází z různých pohledů na pedagogiku volného času. Intenzita plnění jednotlivých funkcí závisí na druhu zařízení, každé volnočasové zařízení má jiné zaměření, z tohoto důvodu je i úroveň plnění funkcí odlišná. Vážanský ve své knize zmiňuje funkce například od R. J. Havighursta, který se domníval, že volný čas má být spojen se společenským životem občanů a zároveň má nabízet člověku dostatek možností k zajímavému prožívání a tvůrčímu vyjádření své osobnosti. (Vážanský, 2001, s. 32)

„České oficiální dokumenty za funkce volného času pokládají relaxaci, regeneraci, kompenzaci, sociální prevenci a výchovu.“ (Hofbauer, 2004, s. 15)

Hofbauer ve své knize popisuje, jak rozdělil funkce volného času francouzský sociolog Roger Sue: (Hofbauer, 2004, s. 14)

- psychosociologická - uvolnění, zábava, rozvoj;
- sociální – socializace - symbolická příslušnost k nějaké skupině;
- terapeutická;
- ekonomická - pozitivní vliv na uplatnění člověka v profesní činnosti.

Funkce volného času podle německého pedagoga Horsta W. Opaschowskiho jsou: (Hofbauer, 2004, s. 14)

- rekreace – zotavení, uvolňování;
- kompenzace – odstraňování zklamání a frustrace;
- výchova a další vzdělávání – sociální učení;
- kontemplace – hledání smyslu života;
- komunikace – sociální kontakty;
- participace – účast na vývoji společnosti;
- integrace;
- enkulturace – kulturní rozvoj sama sebe.

V publikaci Pedagogika volného času od Pávkové a kol. jsou uvedeny funkce výchovy mimo vyučování takto (Pávková a kol. 2008, s: 39 - 42):

- Výchovně vzdělávací funkce - rozvíjení různých schopností, uspokojování potřeb, kultivace, formování žádoucích postojů z morálních vlastností, to vše by mělo vést jedince k tomu, aby vhodně využíval svůj volný čas, pozitivně vnímal celoživotní vzdělávání.
- Zdravotní funkce – měla by směřovat ke kvalitnímu rozvržení denních činností, dostatečnému pohybu, správnému stravování, duševní hygieně. Aktivity směřované k této funkci mají podněcovat jedince ke zdravému životnímu stylu.
- Sociální funkce – volnočasová zařízení se mohou dětem postarat o kvalitní trávení volného času v době, kdy rodiče navštěvují zaměstnání, rodiče mají jistotu, že je o jejich dítě postaráno, zároveň tato funkce umožňuje vyrovnat rozdíly mezi různými materiálními i psychologickými podmínkami v rodinách.
- Preventivní funkce – kvalitním trávením volného času můžeme předcházet vzniku sociálně-patologických jevů, jako jsou například: závislosti, kriminalita, záškoláctví, vandalismus, šikana a další.

3.1.2 Zařízení, které se podílejí na vzdělávání ve volném čase

Volnočasová zařízení se od sebe navzájem liší, máme široké spektrum těchto zařízení, navzájem se od sebe liší například z důvodů: druhu nabízených aktivit, cílové skupiny klientů, prostředí, cílů zařízení, zřizovatele, typu zařízení a dalších. Velkou část volnočasových zařízení tvoří školská zařízení, která jsou zařízení, kterých se týká školský zákon č. 561/2004 Sb., a vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání. Podle této vyhlášky mezi volnočasová - školská zařízení patří školní družina, školní klub a střediska volného času. Pod pojmem střediska volného času najdeme domy dětí a mládeže a stanice zájmových činností. Všechna vyjmenovaná zařízení musí být zapsána do rejstříku škol a školských zařízení a jsou součástí vzdělávací soustavy ČR. Pro svou činnost musí mít vytvořený vzdělávací program, kterým se řídí její činnost. Musejí splňovat další kritéria dle příslušného zákona. Mezi zařízení, která provozují volnočasové aktivity, patří i ubytovací a výchovná zařízení, které se vztahují k vyhlášce č. 108/2005 Sb., o školských, výchovných a ubytovacích zařízeních a školských účelových zařízeních. Sem můžeme zařadit domovy mládeže, internáty a školy v přírodě. Mezi zařízeními, která vyplňují

volný čas dětí a mládeže najdeme dále výchovná zařízení pro ústavní výchovu. Těmto zařízením se věnuje zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních. Patří sem diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou a výchovné ústavy. Podstatné zastoupení ve volnočasovém sektoru mají i nestátní neziskové organizace, které se zabývají kvalitním trávením volného času nejen dětmi a mládeží, ale i dospělými a seniorskými klienty. Dále to mohou být různé domy pro seniory, živnostníci, kteří podnikají v tomto odvětví. Nedílnou součástí volnočasových akcí jsou samotné obce, které se starají o své občany. Povinností obcí v tomto ohledu se věnuje zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Ten například říká, že „obec v samostatné působnosti a kraj v samostatné působnosti vytvářejí předpoklady pro kulturní, sportovní, jinou zájmovou a vzdělávací činnost dětí.“ „Obecní úřad obce s rozšířenou působností je povinen sledovat nepříznivé vlivy působící na děti a zjišťovat příčiny jejich vzniku, činit opatření k omezování působení nepříznivých vlivů na děti.“ (Zákon o sociálně-právní ochraně dětí č. 359/1999 Sb., § 10, odstavec 1)

Zájmová zařízení poskytují různé druhy zájmových činností, které naplňují volný čas dětí a mládeže. Jedná se o aktivity pravidelné, příležitostné, skupinové, individuální, spontánní a organizované. Vždy záleží na typu zařízení a oblasti zájmové činnosti. Aktivity s pravidelnou docházkou mají přesně daný rozvrh (termíny) kdy se činnost koná, jedná se o pravidelné intervaly, například 1x týdně, 1x měsíčně. Děti se většinou k takovýmto aktivitám hlásí předem. Můžeme sem zařadit třeba školní klub, školní družinu, kroužky, sportovní oddíly. Příležitostná zájmová činnost bývá jednorázová akce, která nemá pravidelnou docházku. Jedná se například o výlet, exkurzi, projektový den, sportovní soutěž, koncert. Některé nepravidelné aktivity vyžadují přihlášení na akci předem, někdy to není potřeba. Skupinové a individuální zájmové činnosti se liší v počtu účastníků. Skupinové se pořádají pro více účastníků, většinou se ani předem neznají. Jedná se o například o kroužky, oddíly, sportovní skupiny. Individuální činnost může být pro jednotlivce, ale i menší skupinu, která si například zajistí individuální otevření kroužku nebo přednášku na míru. Individuální mohou být také sportovní lekce pro jednotlivce. Organizované činnosti bývají pod vedením zkušeného pedagoga, trenéra, lektora, který činnost vede nebo zprostředkovává. Spontánní činnost bývá v různých centrech, hernách, sportovištích a dalších zařízeních, kde neprobíhají předem připravené

programy, ale mohou tam děti a mládež trávit volný čas. Využívají zařízení a čas v něm strávený podle svého zájmu, nálady, přání.

Pedagogika volného času se uplatňuje v následujících zařízeních:

1. Školských zařízení pro zájmové vzdělávání

- Jedná se o zařízení, která vymezuje zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. V § 111 nalezneme, že se jedná o tři typy zařízení:
 - a) školní družina,
 - b) školní klub,
 - c) střediska výchovné péče.

2. Školská výchovná a ubytovacích zařízení

- Tyto typy zařízení vymezuje vyhláška č. 108/2005 Sb. o školských výchovných a ubytovacích zařízeních a školských účelových zařízeních. Podle školského zákona tato zařízení poskytují: vzdělávání, sportovní a zájmové činnosti v době mimo vyučování, celodenní výchovu, ubytování a stravování, zotavovací pobyty dětí a žáků ve zdravotně příznivém prostředí bez přerušování vzdělávání. (zákon č. 561/2004 Sb., §117)

Mezi výchovná a ubytovací zařízení patří:

- a) domov mládeže,
- b) internát,
- c) škola v přírodě.

3. Školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy

- Typy těchto zařízení upravuje zákon 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. Jedná se o zařízení pro nezletilé děti a mládež ve věku od 3 do 18 let, mohou zde výjimečně pobývat i zletilé osoby. Jedná se o následující zařízení:
 - a) diagnostický ústav,
 - b) dětský domov,

- c) dětský domov se školou,
- d) výchovný ústav.

4. Živnostenské podnikání v oblasti zájmového vzdělávání dětí a mládeže

- Nedílnou součástí zájmového vzdělávání jsou organizace poskytující volnočasové aktivity na obchodní bázi. Jedná se o společnosti, které fungují za účelem vytváření zisku. V tomto sektoru najdeme různé typy zařízení, může se jednat o malé společnosti, které se zabývají pouze jednou oblastí zájmového vzdělávání až po velké společnosti s různorodou škálou nabízených služeb. Můžeme zde nalézt různá centra volného času, například: sportovní zařízení, kulturní zařízení, organizace pořádající příměstské či letní tábory, různé kurzy, přednášky, zábavní centra. Rozsah poskytovaných služeb se též liší dle typu zařízení a jeho velikosti. Některé organizace působí regionálně, jiné na celostátní úrovni. Pokud není soukromé zařízení zapsané do rejstříku škol a školských zařízení, tak se řídí živnostenským zákonem.

4 Pedagog volného času a autorita

Všechny pedagogické funkce mají svá specifika, není tomu jinak u pedagogů volného času. Výrazným rozdílem oproti ostatním pedagogickým funkcím je, že vzdělávání probíhá ve volném čase a mělo by se zakládat na dobrovolné účasti účastníků. Většinou probíhá mimo školská zařízení, jedná se o neformální prostředí, kde musí pedagog využívat především svou přirozenou autoritu, musí pracovat s motivací dětí, dokázat je zaujmout. Vzhledem k odlišnostem práce pedagoga volného času převládá u nich autorita neformální, jedná se o autoritu získanou dobrovolným přijetím, není postavena na statusu pedagoga. Dělení autority nalezneme v první kapitole.

Pedagogičtí pracovníci působí na vývoj dětí a mládeže také prostřednictvím své autority. Nemělo by to být v negativním smyslu, vynucovat si moc a vliv. Pedagog by svou autoritu měl používat pozitivně k motivaci a efektivitě výchovně vzdělávacího procesu. Pokud děti svého pedagoga uznávají, ctí, spoléhají na něj, jsou hrdí, tak můžeme mluvit o přirozené autoritě, která není vynucována z pozice moci. Přirozenou autoritu děti a mládež ctí a obdivují. Pokud autorita vychází z pozice pedagoga, z jeho formálního postavení ve společnosti mluvíme o autoritě formální. (Helus, 2015, s. 314)

Pozice autority se podstatně liší v závislosti na postavení pedagoga ve výchovně vzdělávacím procesu. Podstatně se bude lišit autorita mezi učitelem a pedagogem volného času. Pedagog volného času pracuje mimo vyučování, v zájmovém vzdělávání. Často tam může panovat uvolněnější atmosféra a důvěrnější prostředí. Děti se tam nemusí cítit tolik „svázání“ jako během školní výuky, proto se role pedagoga volného času a učitele ve výchovně vzdělávacím procesu liší. Dokonce i autorita se může lišit u samotných pedagogů volného času. Jinak to bude například u vychovatelky v družině a vedoucím kroužku mimo školu., nebo vedoucím na táboře. Myslím, že vychovatelka v družině má u dětí více formálnější autoritu a to především z důvodu, že činnost družiny probíhá ve škole. Ze své praxe vím, že na menších školách, nebo školách s personálními problémy, pracují v družině samotní učitelé. Vychovatel v dětském domově bude mít také jinou autoritu, jedná se o prostředí, které nejenže vyplňuje dětem volný čas, ale zároveň supluje rodinu, takže tam děti také vnímají svého vychovatele jinak než dalšího volnočasového pedagoga. Vliv na autoritu může mít prostředí, dobrovolná účast na aktivitách, ale také oslovování. „Autorita pedagoga volného času nebo vychovatel má vyrovnaný podíl formálnosti a neformálnosti, v mnoha situacích převládá právě neformální složka.“ (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, str. 132)

4.1 Osobnost pedagoga volného času

V první řadě bychom si měli vysvětlit pojem osobnost, definic najdeme mnoho a mohou se od sebe navzájem i lišit. Podle psychologického slovníku je osobnost celek duševního života člověka, znakem osobnosti je její jedinečnost, výlučnost, odlišnost od ostatních. (Hartl, 2004, s. 169) Jde tedy o každého člověka, který je jedinečný a disponuje souborem nějakých psychických vlastností a dispozic. V pedagogickém slovníku uvádí, že v běžném hovorovém pojetí je osobnost uznávaný člověk, který je pozitivně přijímán. Dále zde uvádí, že pro pedagogiku je důležitý především rozvoj osobnosti prostřednictvím výchovy a vzdělávání (Průcha a kol., 2008, str. 148-149)

„Osobnost lze definovat jako relativně stabilní systém, komplex vzájemně propojených somatických a psychických funkcí, který determinuje prožívání, uvažování a chování jedince, a z toho vyplývající jeho vztah s prostředím.“ (Vágnerová, 2004, s. 215)

Pozice pedagog volného času spadá mezi pedagogické profese, na které jsou kladeny určité nároky, které se týkají kvalifikace, osobnostních vlastností a schopnosti jednat s lidmi. Jelikož jsou pedagogické profese zařazeny mezi pomáhající profese, je nutné, aby byl jedinec psychicky odolný a vyrovnaný. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 132-133) Pedagogem může být muž nebo žena, kteří se podílejí na procesu vzdělávání a výchovy. Pro tuto pozici je nutné získat příslušnou kvalifikaci dle zákona 563/2004 Sb. O pedagogických pracovnících. Dle tohoto zákona je pedagogem ten, kdo „vykoná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně-pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání.“ Zájmovou činnost nevedou pouze profesionální pedagogové, ale jedná se i o dobrovolníky a lidi bez pedagogického vzdělání, ale mající k činnostem vztah, zkušenosti. Takový pracovník bývá často prací nadchnutý a dokáže pro činnost motivovat ostatní.

Pedagogická profese je velmi náročná a klade na své nositele velké nároky, nalézt dokonalého pedagoga, který by splňoval všechny předpoklady, které se uvádějí v různých publikacích, je těžké. Každý pedagog má své pozitivní i negativní vlastnosti, stránky. Vždy záleží na dané osobě, jak dokáže pracovat se svou osobností a využívat při práci své silné i slabé stránky. Mezi důležité vlastnosti pedagoga volného času můžeme například zařadit pozitivní vztah k lidem, organizační vlastnosti, sebeovládání, spravedlnost, nápaditost, schopnost přizpůsobit se a mnoho dalších. Měl by mít dobré komunikační schopnosti, umět porozumět klientům a správně je motivovat k činnosti. Práce v tomto oboru je velmi

rozmanitá, protože se uskutečňuje v různých typech zařízení, s různorodou skupinou. Nemusí se jednat pouze o dětské skupiny, ale i o dospělé či seniory, dále to mohou být jak heterogenní, tak homogenní skupiny, nebo handicapovaná skupina lidí. Každá skupina má svá specifika, která musí pedagog při své práci respektovat. V první řadě to musí být člověk, který je schopný právních úkonů a je trestně bezúhonný.

Mezi rysy osobnosti, které jsou podmínkou pro úspěšné vykonávání pedagogického povolání, můžeme řadit tyto: (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, str. 133)

- schopnost empatie, vcítění se do prožívání druhých;
- komunikativnost, verbální i neverbální vyjadřování, umění naslouchat;
- přiměřená míra dominantnosti, která umožňuje vedení jiných lidí;
- odolnost, zvládání náročných životních situací;
- optimismus i zdravý skepticismus;
- pozitivní vztah k lidem, radost ze vzájemného kontaktu.

V literatuře najdeme různé rozdělení pedagogů na typy učitelů, tyto teorie lze aplikovat i na pedagogy volného času. Například B. Kraus v knize Základy sociální pedagogiky (2008, s. 201) uvádí podle nezdravého a pracovně deformovaného přístupu následující typy: velmi přísný pracovník, shovívavý pracovník, lhostejný pracovník, pedantický pracovník.

Další typologii učitele uvádí R. Kohoutek a kol. (1996, s. 24–27) v knize Základy pedagogické psychologie, typologie vychází z typů učitele dle W. O. Döringa, který při tvorbě této typologie vycházel z typologie E. Sprangra, z typologie osobnosti. Typologie učitele by se daly aplikovat i na pedagogy volného času. Kohoutek uvádí celkem šest typologií:

- **Náboženský typ** - pedagog tohoto typu posuzuje každou svou pohnutku, čin z hlediska principů a smyslu života. Jedná se o člověka spolehlivého, vážného, uzavřeného, pedantského, puntičkářského. Nemá smysl pro hru a humor.
- **Estetický typ** – u pedagoga převažuje intuice, fantazie a cit, individualismus a nezávislost. Takový pedagog usiluje o vcítění se do osobnosti a snaží se jí utvářet.
- **Sociální typ** – má trpělivost, věnuje se všem žákům stejně. Touží z dětí a studentů vychovat společensky prospěšné lidi. Bývá žáky a studenty oblíben.
- **Teoretický typ** – klade na první místo vzdělání a vyučovací předmět, ne žáka. Žáci a studenti se takového pedagoga často bojí.

- **Ekonomický typ** – cílem takového pedagoga je dosažení maximálního cíle bez většího úsilí. Vede žáky k samostatnosti.
- **Mocenský typ** – chce za každou cenu prosadit mezi žáky svůj vliv, prosadit své názory. Neváhá k prosazení svých názorů využít i agresivního chování. Ve vzdělávání je náročný, často kárá a trestá. Dělá mu radost, když se ho žáci a studenti obávají.

4.2 Pedagog a legislativa

Jak jsem již zmiňovala, za pedagoga je dle zákona považován ten, který vykonává přímou vyučovací a výchovnou speciálně-pedagogickou činnost, či pedagogicko-psychologickou činnost. Pedagog přímo působí na vzdělávaného skrz výchovu a vzdělávání, nebo vykonává přímou pedagogickou činnost v zařízeních sociálních služeb. Pedagog je zaměstnancem státu, nebo právnické osoby, která vykonává činnost školy, nebo ředitel školy. Přímou pedagogickou činnost vykonává:

- učitel;
- pedagog v zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků;
- vychovatel;
- speciální pedagog;
- psycholog;
- pedagog volného času;
- asistent pedagoga;
- trenér;
- metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně;
- vedoucí pedagogický pracovník.

Pozici pedagoga volného času se věnuje § 17 a definuje ji následovně: „pedagog volného času vykonává komplexní nebo dílčí přímou pedagogickou činnost v zájmovém vzdělávání ve školách a školských zařízeních pro zájmové vzdělávání.“ Získat odbornou kvalifikaci pro tuto profesi umožňuje zákon více způsoby, může se jednat o vysokoškolské vzdělání nebo i nižší vzdělání se zaměřením na pedagogiku. V případě, že jedinec nemá vystudovaný pedagogický obor v rámci střední, vyšší odborné nebo vysoké školy, musí si studium doplnit v rámci celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou.

Nezbytnost potřebné kvalifikace pro vykonávání této profese se odvíjí od druhu činností, které vykonává.

Pedagog, který vykonává komplexní přímou pedagogickou činnost v zájmovém vzdělávání, může získat kvalifikaci následovně:

- Absolvováním vysokoškolského vzdělání pedagogického směru.
- Ukončením vysokoškolského studia jiného než pedagogického směru a následné vzdělávání v programu celoživotního vzdělávání zaměřené na pedagogiku v rámci vysoké školy.
- Absolvováním vyšší odborné školy s pedagogickým zaměřením.
- Ukončením studia na vyšší odborné škole jiného než pedagogického směru a následné vzdělávání v programu celoživotního vzdělávání zaměřené na pedagogiku v rámci vysoké školy.
- Absolvováním střední školy s pedagogickým zaměřením, s maturitní zkouškou.
- Ukončením středoškolského studia jiného než pedagogického směru a následné vzdělávání v programu celoživotního vzdělávání zaměřené na pedagogiku v rámci vysoké školy.

Pedagog, který vykonává dílčí přímou pedagogickou činnost v zájmovém vzdělávání může získat odbornou kvalifikaci:

- Získáním kvalifikace podle předešlého odstavce.
- Ukončením středního vzdělávání s výučním listem a následným studiem v rámci celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku.

Pedagog, který vykonává činnosti uměleckého charakteru může získat kvalifikaci magisterským studiem se zaměřením na umění. Pokud se jedná o výkonného umělce, který splňuje zákonnou kvalifikaci pro učitelské profese v rámci uměleckých odborných předmětů v základní umělecké škole, střední škole a konzervatoři, může ředitel školy písemně odbornou kvalifikaci uznat. V takovém případě, ale nesmí týdenní pracovní doba tohoto zaměstnance přesáhnout polovinu stanovené pracovní doby a zároveň musí vykonávat uměleckou činnost.

Celoživotní vzdělávání při vysokých školách probíhá v akreditovaných oborech, většinou kombinovanou formou, která trvá 3 - 4 semestry.

4.3 Kompetence pedagoga

V souvislosti s výchovou a vzděláváním se často používá slovo kompetence. Slovo kompetence v psychologickém slovníku vymezují jako schopnost, způsobilost, kvalifikaci. (Hartl, 2004, s. 112) Můžeme říct, že jde o nějaké vědomosti, dovednosti, schopnosti, hodnoty a postoje, kterými by měl pedagog disponovat. „Kompetence učitele lze definovat jako soubor profesních dovedností a dispozic.“ (Průcha a kol, 2008, s. 103)

Podle pedagogického slovníku můžeme kompetence rozdělit na klíčové, komunikační, učitele a žáka. Pedagog volného času je pedagogická profese a každý pedagog by měl mít určité kompetence, budeme vycházet z kompetencí učitele, které uvádí Průcha, celkem má těchto sedm kompetencí:

- kompetence oborově předmětová,
- kompetence didaktická a psychodidaktická;
- kompetence obecně pedagogická;
- kompetence diagnostická a intervenční
- kompetence sociální, psychosociální a komunikativní
- kompetence manažerská a normativní;
- kompetence profesně a osobnostně kultivující.

Během výzkumu se budu zabývat vnímáním autority pedagoga volného času, je tedy potřeba si vysvětlit samotný pojem vnímání. Vnímání se řadí mezi poznávací procesy, pomocí nichž se člověk orientuje ve svém prostředí, poznává ho a získává o něm informace. Vnímání nám zprostředkovává informace z přítomnosti, aktuální situace. Na získané informace lidský organismus reaguje určitým způsobem. Vnímat můžeme nejen okolní prostředí, ale též vnitřní prostředí člověka. Informace, které pomocí vnímání člověk získá zpracovává mozek. (Vágnerová, 2004, s. 51-52) Vnímání souvisí s našimi smysly. Čáp uvádí, že „vnímání je psychický proces, kterým zobrazujeme jevy působící v daném okamžiku na naše smyslové orgány.“ (Čáp, 1980, s. 28) Stejně jako Vágnerová uvádí, že se jedná o poznání přítomnosti.

„Pojem vnímání lze vymezit jako činnost smyslů, zprostředkovaný proces vytváření objektů či situace, v nichž se subjekt nachází.“ Člověk si o daném prostředí, situaci utvoří nějaký obraz, dle něhož se přizpůsobuje dané situaci, prostředí. (Nakonečný, 1998, s. 228-229) V případě mé práce je subjektem pedagog volného času, který vnímá svou autoritu v prostředí, ve kterém pracuje. Na základě zjištěných informací se nějakým způsobem chová. Vnímání určitého jevu může ovlivňovat velké množství faktorů. Vnímání vlastní autority nám může ovlivnit třeba skupina dětí, naše vlastní zkušenost, postoje, prostředí a další. O faktorech, které ovlivňují autoritu, se budu více zmiňovat ve výzkumném šetření, je to součástí dílčích výzkumných cílů praktické části.

„Vnímání je proces, jímž jedinec prostřednictvím smyslů a s nimi souvisejících nervových center získává informace o okolních objektech, kvalitách a vztazích, též o vlastním vnitřním světě, na procesu se podílejí faktory fyziologické, psychické i sociální, opakem bezprostředního vnímání je paměť.“ (Hartl, 2004, s. 293)

PRAKTICKÁ ČÁST

6 Výzkumné šetření

V teoretické části jsem se zabývala autoritou jako pojmem, autoritou a jejími souvislostmi a výchovou a vzděláváním, osobností autority, faktory ovlivňující autoritu a volným časem.

V teoretické části se zaměřím na naplnění hlavního výzkumného cíle. Budeme zjišťovat subjektivní názor pedagogů volného času na problematiku jejich autority.

6.1 Hlavní cíl a dílčí cíle

Hlavním cílem výzkumného šetření je zjistit názory pedagogů volného času na jejich autoritu.

Dílčí cíle praktické části:

- zjistit, jaký význam má autorita pro pedagogickou činnost pedagogů volného času;
- zjistit názor na činitele, které určují výslednou autoritu pedagoga volného času;
- zjistit, na čem staví svou autoritu pedagogové volného času;
- zjistit pohled pedagogů volného času na roli autority v jejich budoucí profesi pedagoga volného času;
- zjistit problémy, se kterými se potýkají pedagogové volného času při budování jejich autority.

6.2 Charakteristika výzkumného vzorku

Výzkumný vzorek tvoří pedagogové volného času z okresů Mladá Boleslav a Liberec. Byli osloveni pedagogové volného času z následujících institucí ve vybrané oblasti: Dům dětí a mládeže, Školní družina, Školní klub, Dětský domov, Středisko volného času, Nízkoprahové centrum, Volnočasové centrum. Většina dotazníků byla pedagogům volného času distribuována elektronicky, prostřednictvím e-mailu. Menší část byla předána osobně v tištěné formě. Dotazníky byly distribuovány po předchozí žádosti o účast ve výzkumném šetření. Celkem bylo distribuováno 139 dotazníků, zpět se vrátilo 52, všechny vyplněné dotazníky byly použity ve výzkumném šetření. Návratnost dotazníků činila 37%.

V následující tabulce je výzkumné šetření detailněji charakterizováno.

Tabulka 1: Charakteristika výzkumného šetření (zdroj: autorka práce)

Typ empirického výzkumu:	kvantitativní
Použitá metoda výzkumu:	dotazník
Realizace výzkumu:	říjen a listopad 2021
Zpracování dat:	statistické, interpretace dat
Hlavní cíl výzkumného šetření:	Zjistit názory pedagogů volného času na jejich autoritu.
Výzkumný vzorek:	Pedagogové volného času z okresů Mladá Boleslav a Liberec.

6.3 Metodologie výzkumu

V této práci bude objasněn hlavní cíl výzkumného šetření, jeho dílčí výzkumné cíle. Dále bude uvedena metodologie výzkumného šetření, technika sběru dat a zpracování dat. Výsledky výzkumného šetření zde budou interpretovány. Výzkumné šetření je postaveno na analýze dat získaných dotazníkovým šetřením mezi pedagogy volného času. Předmětem výzkumného šetření diplomové práce je zjistit názory na autoritu pedagogů volného času z jejich vlastního pohledu. Jedná se o subjektivní názory pedagogů volného času na problematiku související s jejich autoritou.

Pro získání dat byl zvolen kvantitativní výzkum s využitím dotazníkového šetření. Forma dotazníkového šetření umožňuje oslovit větší skupinu respondentů.

„Kvantitativní výzkum je označení pro přístup, jehož zdrojem má být pouze objektivní a co možná nejpřesnější zkoumání edukační reality, podobně jako v přírodních vědách“ (Skutil, Kováčková, citace Skutil, 2011, str. 59),

„Dotazník je nejrozšířenější pedagogickou výzkumnou metodou technikou vůbec. Podstatou dotazníku má být zjištění dat o respondentovi, jeho názory a postoje k problémům, které dotazujícího zajímají. Je to soubor psaných otázek“ (Skutil, 2011, s. 80)

Výhody dotazníkového šetření:

- snadná a rychlá administrace,
- lze oslovit větší počet respondentů a tím získat značné množství údajů,
- je možné získat informace, které nejsme schopni získat jinou technikou,
- údaje lze většinou plně kvantifikovat,
- anonymita respondentů.

Nevýhody dotazníkového šetření:

- musíme počítat se subjektivitou výpovědí,
- je možné, že se respondent otázce vyhne,
- respondentovi vždy nemusí vyhovovat daná forma dotazování,
- nemožnost dovysvětlení otázky v případě, kdy sami nebudeme dotazník administrovat,
- přesnost vymezených otázek a variant odpovědí striktně omezuje prostor pro odpovědi respondenta, takže někdy je nucen zvolit variantu, kterou by jinak nezvolil,
- možnost zkreslení odpovědí žádoucím směrem.

(Skutil, 2011, s. 80 -82)

Plán výzkumného šetření byl stanoven následovně: stanovení výzkumného problému, formulace hypotézy, sestavení dotazníku, oslovení respondentů a sběr dat, vyhodnocení získaných dat.

6.4 Výzkumný problém a stanovení hypotéz

Výzkumný problém formulujeme následovně. Jak vnímají pedagogové volného času svou autoritu?

Pro výzkumné šetření jsem na základě dílčích výzkumných cílů stanovila hypotézu, kterou se budu snažit pomocí získaných dat potvrdit nebo vyvrátit.

Hypotéza zní:

Pedagogové volného času jsou schopni reflektovat své vnímání pojmu autorita.

6.5 Technika sběru dat

Pro realizaci a naplnění hlavního výzkumného cíle a dílčích cílů jsem zvolila kvantitativní metodu sběru dat formou dotazníků. Jedná se o metodu, kdy mohu v krátkém časovém úseku získat odpovědi více respondentů. Dotazník je sestaven tak, že kombinuje otevřené a uzavřené otázky. Variabilita v možnostech respondentů by měla dát respondentům větší možnost pro vyjádření svých názorů, tím by mohlo být docíleno co možná nejvyšší možné výpovědní hodnoty. Rozsah dotazníku jsem se snažila sestavit tak, aby nebyl pro respondenta moc zatěžující, ale zároveň měl dostatek prostotu pro své odpovědi.

Začátek dotazníku tvoří stručné informace pro respondenty, kde je seznamuji s účelem dotazníkového šetření, k čemu budou data využita, dále upozorňuji na anonymitu dotazníků. Dotazník obsahuje 17 otázek a je rozdělen na dvě části. První část má 5 otázek, které mají získat informace o samotném respondentovi – pohlaví, věk, délku praxe, vzdělání a pracoviště. Druhá část má 12 otázek, jež zjišťují, jak vnímají svou autoritu. Sedm otázek v dotazníku nabízí možnost výběru, vždy je možné vybrat jen jednu možnost. Devět otázek je volných kdy autor volně odpovídá na otázku. V poslední otázce respondenti chronologicky řadí nabídnuté vlastnosti, dovednosti a schopnosti dle vlastního názoru.

K vyhodnocení a zpracování dat z dotazníkového šetření byl použit program Microsoft Excel, a v tomto programu byly získaná data zpracovaná a vložena do tabulek a grafů.

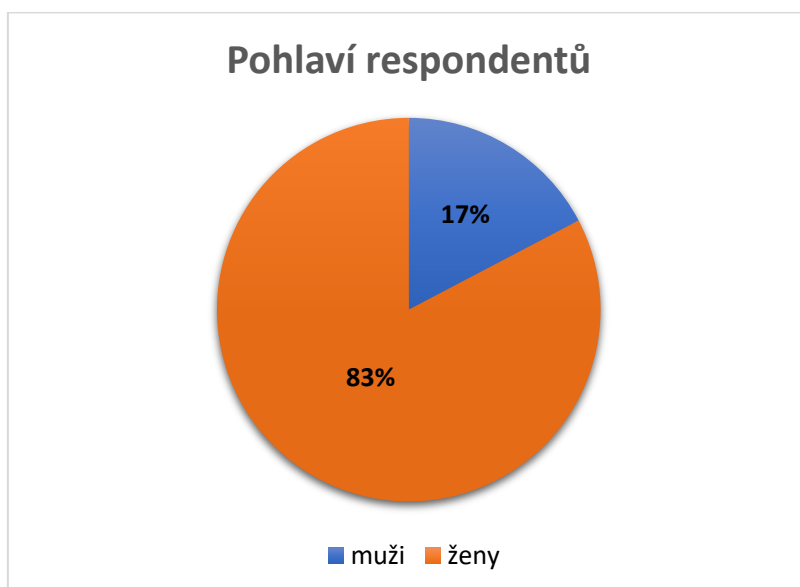
7 Výsledky dotazníkového šetření

Získané informace z dotazníkového šetření budou zpracovány v chronologickém pořadí, dle řazení v dotazníku. Získaná data budou pro přehlednost znázorněna v grafech a tabulkách, kurzívou budou uvedeny přímo konkrétní odpovědi respondentů. Data v grafech a tabulkách, která budou prezentována v procentech budou pro přehlednost zaokrouhlena na celá čísla.

Otázka č. 1 – Pohlaví respondentů

Otázka zjišťovala rozložení výzkumného vzorku podle pohlaví respondentů. Jednalo se o otázku uzavřenou, kde si respondenti vybrali jednu z uvedených možností. Výsledky jsou uvedeny v grafu níže.

Graf 2: Pohlaví respondentů

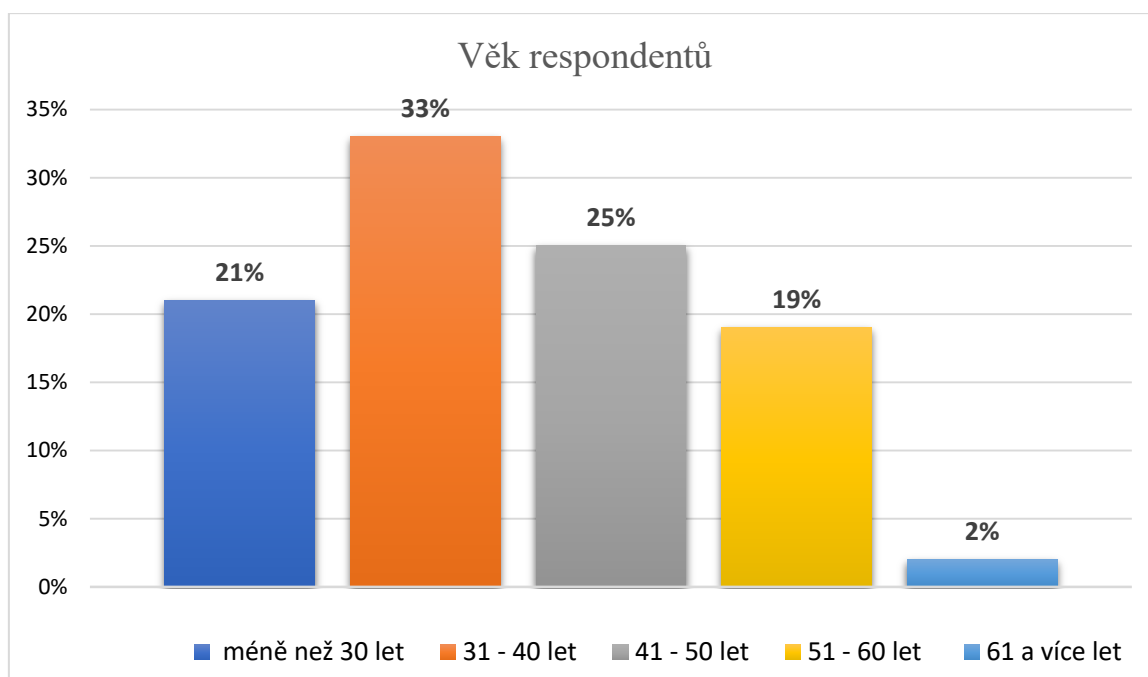

Z grafu číslo 2 je patrné, že mezi respondenty dotazníkového šetření převažovaly ženy nad muži. Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 52 respondentů z toho bylo 43 žen a 9 mužů. Můžeme říct, že získaná data ukazují na situaci ve vzdělávací sféře, kde všeobecně již několik let převažují ženy.

Otázka č. 2 – Věk respondentů

Získaná data z této otázky ukazují věkové rozložení respondentů. Jednalo se o uzavřenou otázku, kde respondenti vybírali s předem daných možností, vybrali si věkovou kategorii, do které patří. Respondenti měli na výběr z pěti kategorií, první věková kategorie byla méně než 30 let, další byli rozděleny vždy po deseti letech. Poslední věková kategorie byla 61 a více let.

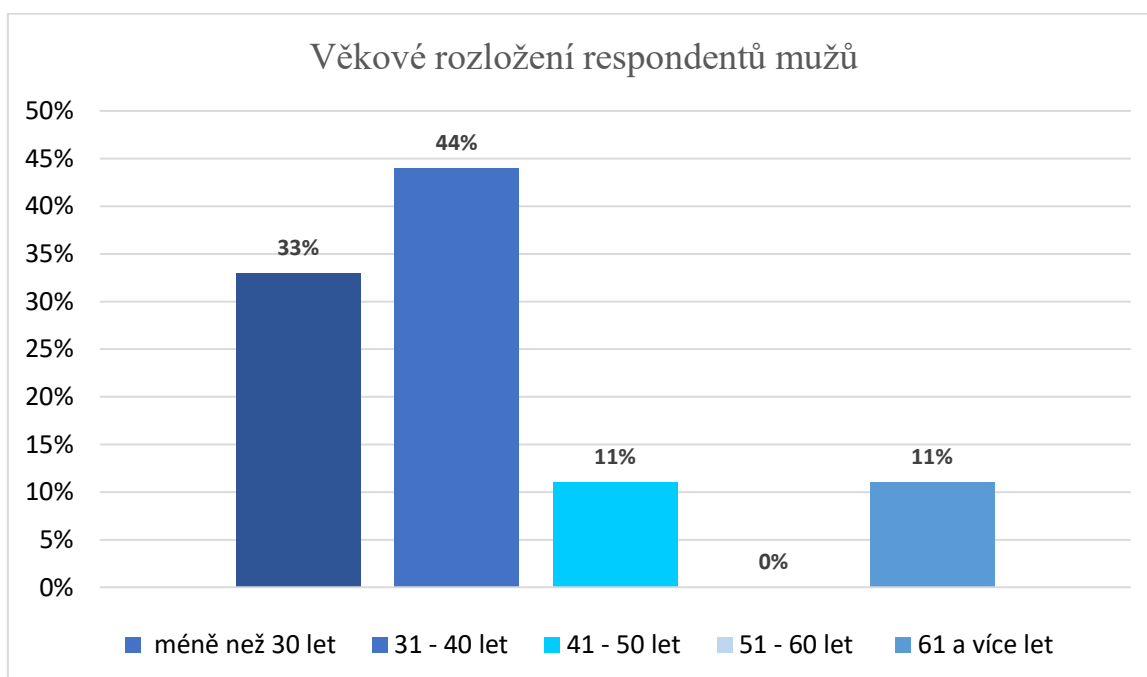
Graf 3: Věkové rozložení respondentů

Z grafu číslo 3 vyplývá, že ve výzkumném vzorku bylo nejvíce respondentů z kategorie 31 – 40 let (17 respondentů), druhou nejpočetnější byla skupina respondentů od 41 – 50 let (13 respondentů), dále věková kategorie do 30 let (11 respondentů), poté věková skupina 51 – 60 let (10 respondentů), a nejmenší zastoupení měla věková skupina nad 61 let (1 respondent).

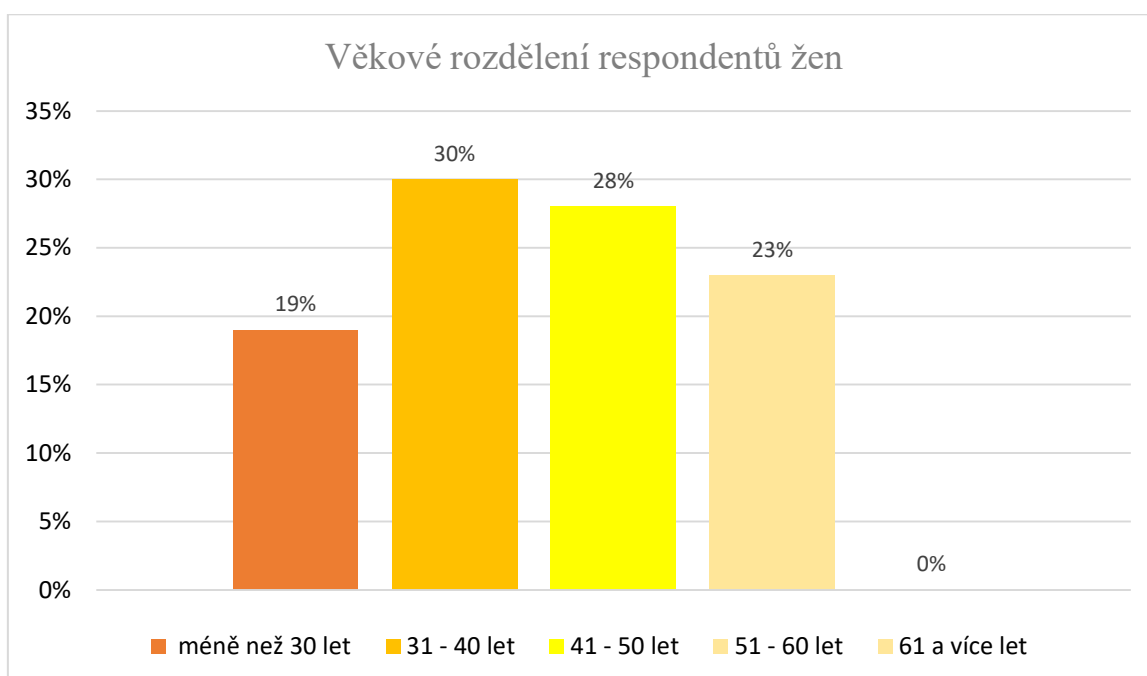
V následujících dvou grafech vidíme věkové rozdělení respondentů podle pohlaví. Graf číslo 4 ukazuje věkové rozložení mužů, graf číslo 5 věkové rozložení žen.

Graf 4: Věkové rozložení respondentů mužů

Z grafu je zřejmé, že mužů respondentů bylo nejvíce z věkové kategorie 31 – 40 let (44%), naopak v kategorii 51 – 60 let nebyl žádný respondent. Rozložení žen nalezneme v následujícím grafu číslo 5.

Graf 5: Věkové rozložení respondentů žen

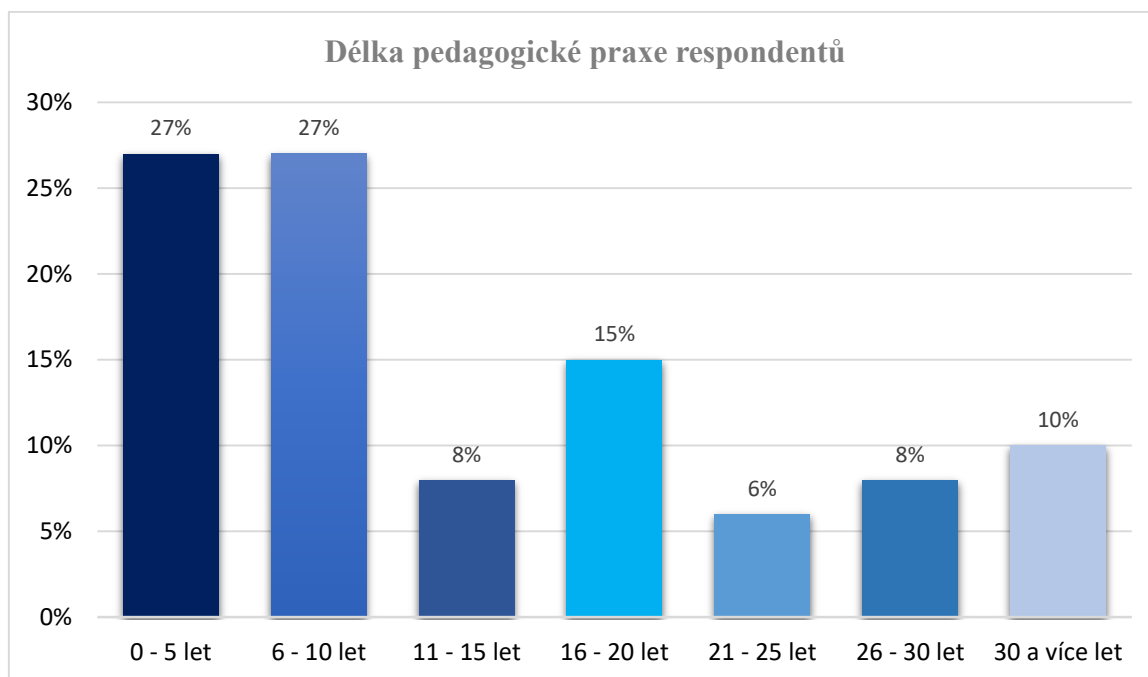

Nejvíce respondentek bylo z kategorie 31 – 40 let (30%), ve věkové kategorii 61 a více let nebyla žádná respondentka.

Otázka č. 3 – Délka pedagogické praxe

Otázka měla zjistit délku pedagogické praxe zúčastněných respondentů. Respondenti vybírali z předem daných odpovědí, jednalo se o otázku uzavřenou. Mohli vybírat ze sedmi kategorií, které byly rozděleny na pětileté úseky. Výsledky zjištěných dat jsou zobrazena v grafu níže.

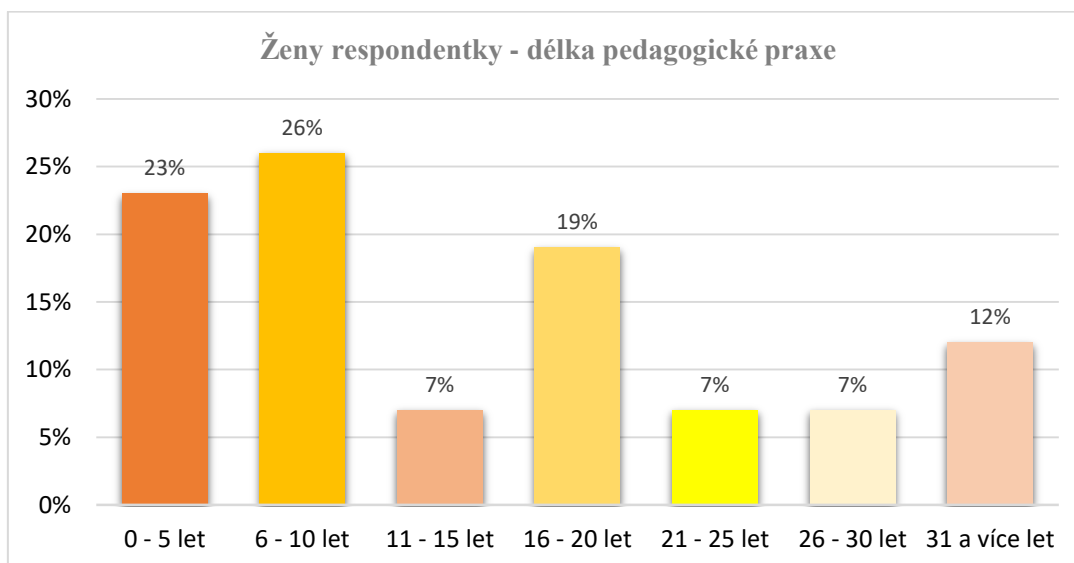
Graf 6: Délka pedagogické praxe respondentů

Ve výzkumném vzorku byl shodný počet respondentů s praxí do 5 let (14) a 6 – 10 let (14) praxe. Druhá nejpočetnější skupina byla kategorie 16 – 20 let praxe kam se zařadilo 8 respondentů. V dalších kategoriích byl rozdíl v počtu respondentů minimální. Do třetí nejpočetnější skupiny se zařadilo 5 respondentů, praxe nad 31 let. V kategoriích 11 – 15 let a 26 – 30 let praxe byl opět shodný počet respondentů, v každé skupině 4. Nejmenší zastoupení měla kategorie 21 – 25 let, jednalo se o 3 respondenty.

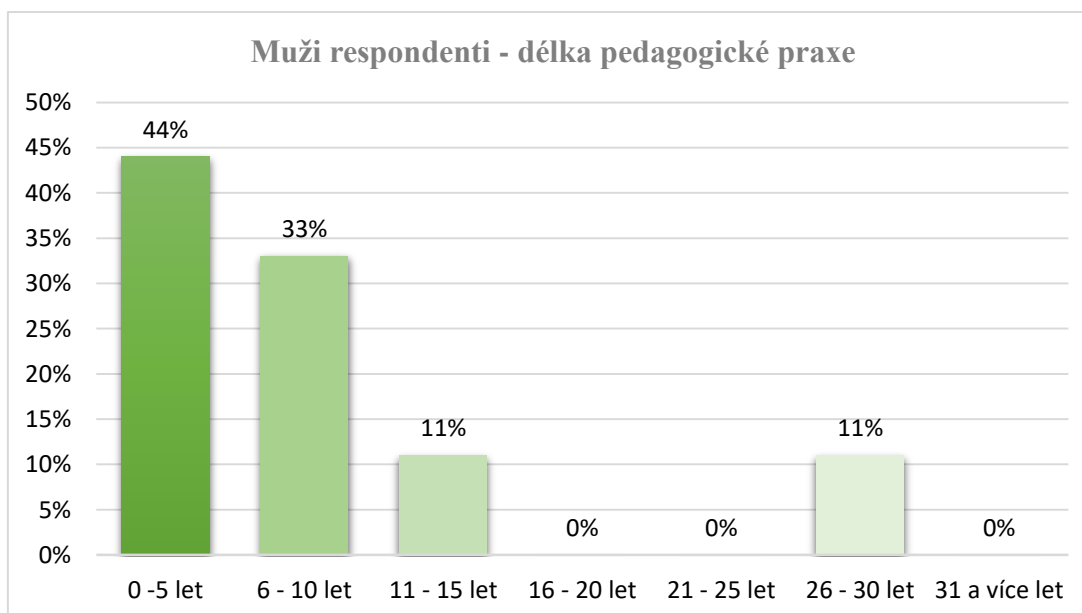
V následujících dvou grafech je zobrazena délka pedagogické praxe u jednotlivých pohlaví respondentů. Graf číslo 7 znázorňuje délku praxe žen pedagogů volného času. Graf číslo 8 znázorňuje délku praxe u mužů.

Graf 7: Ženy respondentky - délka pedagogické praxe

Z grafů je patrné, že ženy mají zastoupení ve všech kategoriích. Nejvíce respondentů žen nalezneme v prvních dvou kategoriích (0-10 let), bylo to 49%. Naopak nejmenší věkové zastoupení respondentek bylo s praxí od 11 – 15 let, 21 – 25 let a 26- 30let. Podle grafu v každé z těchto tří kategorií bylo 7% respondentek. Délku praxe respondentů mužů ukazuje graf níže.

Graf 8: Muži respondenti - délka pedagogické praxe

Z grafu je patrné, že nejvíce respondentů mužů uvedlo, že mají praxi v rozmezí od 0 – 5 let praxe, celkem to uvedlo 44% respondentů. Dále v grafu vidíme, že muži nemají žádné zastoupení ve třech kategoriích: 16 – 20 let, 21 – 25 let, 31 a více let.

Otázka č. 4 – Vzdělání respondentů

Níže uvedený graf znázorňuje rozdělení respondentů dle nejvýše dosaženého vzdělání. Jednalo se o uzavřenou otázku, kde respondenti vybírali ze dvou předem daných možností.

Graf 9: Vzdělání respondentů

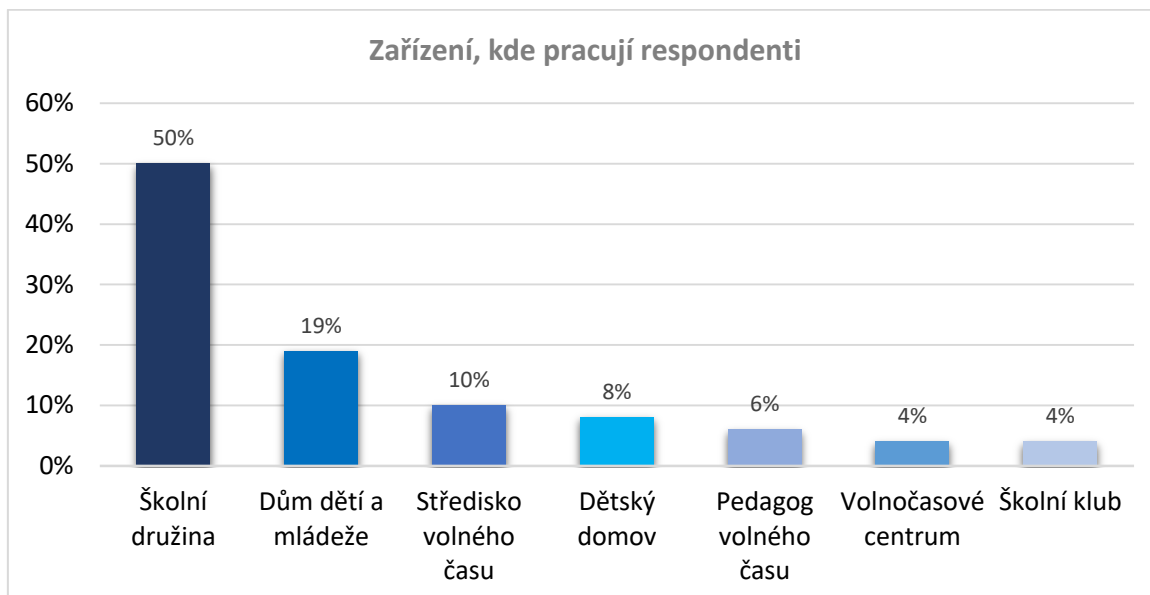

Ve výzkumném vzorku bylo nejvíce vysokoškolsky vzdělaných respondentů, bylo jich 71%. Středoškolsky vzdělaných respondentů bylo 29%.

Otázka č. 5 – Druh zařízení

V této otázce měli respondenti uvést zařízení, kde pracují, bohužel u tří respondentů bylo uvedeno, že pracují jako pedagogové volného času, ale konkrétní druh zařízení tam nebyl, v grafu jsou znázorněni jako Pedagog volného času.

Graf 10: Druhy zařízení, kde pracují respondenti

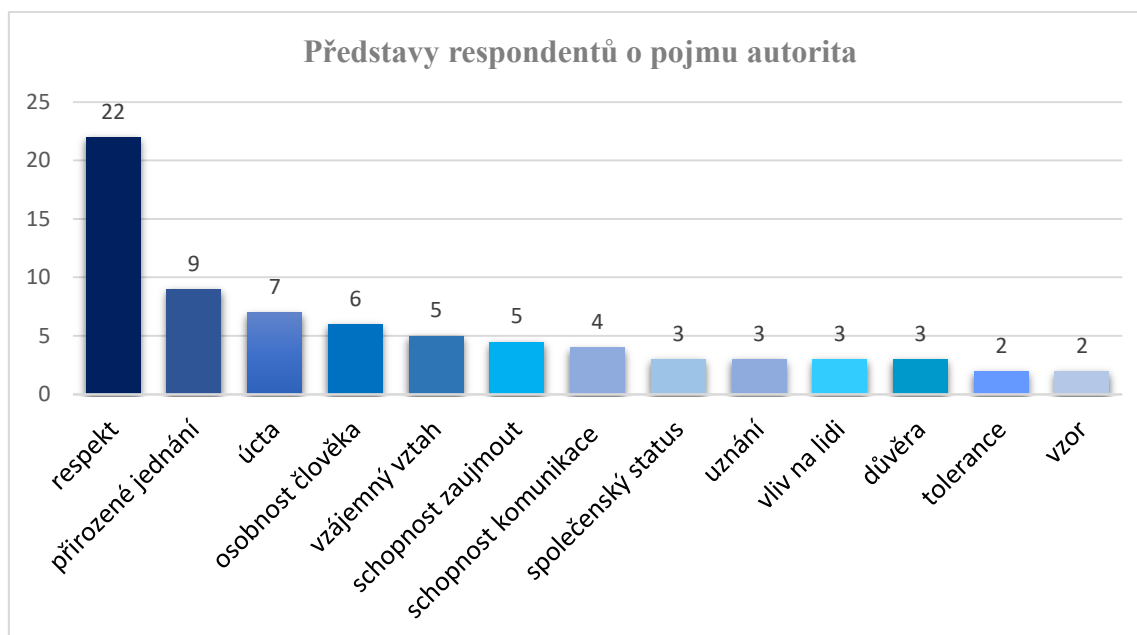

Ve výzkumném vzorku měli největší zastoupení respondenti ze školní družiny, bylo jich 26. Další početnou skupinou byli pedagogové volného času z domu dětí a mládeže, 10 respondentů. Z dětského domova byli 4 respondenti, středisko volného času mělo zastoupení 5 respondentů, školní klub a volnočasové centrum měli po 2 respondentech.

Otázka č. 6. – Co si představujete pod pojmem autorita?

V této otázce měli pedagogové volného času vyjádřit svůj názor nad pojmem autorita. Jednalo se o otevřenou otázku, kde mohli respondenti vyjádřit svůj subjektivní názor nad tímto pojmem. Vzhledem k rozličnosti a různé délce odpovědí jsem vybrala 13 pojmů, které se v odpovědích na tuto otázku vyskytovaly.

Graf 11: Představy respondentů o pojmu autorita

Ve výše uvedeném grafu je uvedeno 13 nejčastějších pojmů, které se v odpovědích respondentů na otázku č. 6 vyskytovaly. Tyto pojmy jsou znázorněny ve sloupcovém grafu, kde jsou seřazeny chronologicky dle četnosti výskytu. Z údajů v grafu je zřejmé, že nejvíce si respondenti spojují pojem autorita s respektem. Respekt zmínilo celkem 22 respondentů. Odpovědi tří respondentů obsahovaly pouze slovo respekt, ostatní odpovědi, kde byl respekt zmiňován, byl spojen s další charakteristikou. Často respondenti uváděli i pojem přirozenost ve spojitosti s jednáním a chováním osobnosti, která má dle jejich názoru autoritu. Přirozenost se vyskytla celkem v 9 odpovědích. Dále respondenti uváděli úctu (7 respondentů), osobnost člověka (6 respondentů), vzájemný vztah (5 respondentů), schopnost zaujmout (5 respondentů), schopnost komunikace (4 respondenti), společenský status (3 respondenti), uznání (3 respondenti), vliv na lidi (3 respondenti), důvěru (3 respondenti), toleranci (2 respondenti), vzor (2 respondenti).

Úryvky z odpovědí respondentů na otázku č. 6

1. „Autorita je někdo, koho uznávají a váží si ho.“
2. „Autorita je přirozené porozumění pedagoga a dětí.“
3. „Autorita je soubor vlastností a dovedností člověka, který vede k vzájemnému vztahu s ostatními, jedná se i o respekt a úctu.“
4. „Autorita je, když mi druhý člověk důvěřuje, respektuje mé názory, přestože je může mít odlišné, ví, že je možné se mnou o nich diskutovat, chápe, že některé věci, které po něm chci (pravidla) je třeba dodržovat a v "mém" prostoru je ochoten moje pravidla přijmout.“
5. „Být vzor, který chtějí děti následovat, připodobnit se.“
6. „Je to osobnost, která, si respekt nevynucuje nátlakem, ani násilím, ale svým charisma, chováním.“
7. „Obecně přijímaný statut, který užívá jednatel/skupina v přímé konfrontaci s okolím.“
8. „Přirozená schopnost osobnosti zaujmout svou osobností a přístupem.“
9. „Přirozené postavení, kdy mě druzí respektují, uznávají.“
10. „Přirozený respekt okolního prostředí.“
11. „Respekt, úcta, poslušnost.“
12. „Respekt, úcta, dialog.“
13. „Respekt, vzájemná komunikace, úcta.“
14. „Respektování člověka na základě jeho osobnosti a funkce na pracovišti.“
15. „Schopnost oslovit jedince bez větší námahy a problémů. Ke správné autoritě nemá člověk problém vzhlížet, či si dát jeho ideály a způsob vystupování jako osobní cíl.“
16. „Schopnost upoutat a udržet si pozornost, spojené s důvěrou v osobnost pedagoga.“
17. „Schopnost zaujmout a dokázat oslovit "publikum", respektovat a být respektován. „
18. „Umění dětí přirozeně zaujmout a udržet jejich pozornost.“

19. „Vliv na lidi, respekt od nich.“

20. „Vůdčí společenské postavení.“

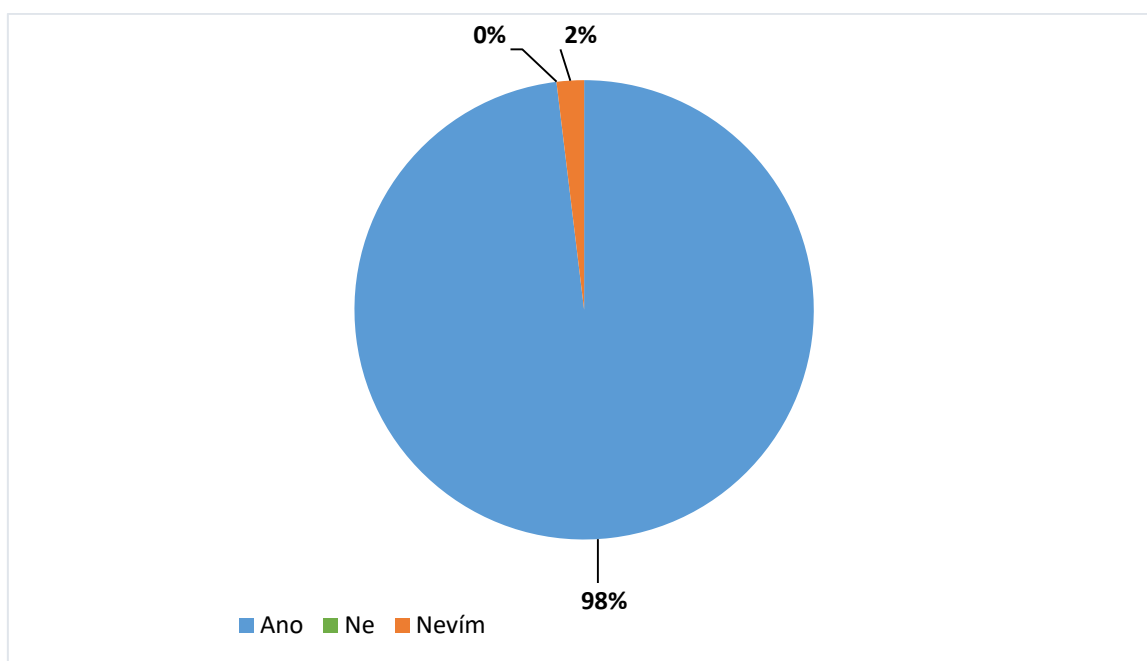
21. „Vzájemný vztah mezi pedagogem a žákem založený na respektu, toleranci a spravedlnosti.“

22. „Vzájemný vztah založený na respektu, toleranci, pochopení a komunikaci.“

Otázka č. 7 – Jaký význam má autorita pedagoga volného času v současné době?

V této otázce měli respondenti vyjádřit svůj vlastní pohled na důležitost autority u pedagoga volného času v současné době. Jednalo se o otevřenou otázku, takže jsem získala velké množství rozličných dat. Níže uvedený graf znázorňuje význam autority v současné době z pohledu respondentů.

Graf 12: Význam autority v současné době.

Celkem 51 respondentů se domnívá, že autorita pedagoga volného času nějaký význam má. Důvody, které uvádějí jsou různorodé, některé odpovědi respondentů jsou zde přepsané. Jeden respondent odpověděl, že neví. 8 respondentů uvedlo, že význam má velký, ale dále to nijak nerozvedli, takže není zřejmé, jaký konkrétní názor na problematiku mají.

Mezi nejčastěji zmiňované odpovědi mezi respondenty patřilo, že pedagog volného času má možnost pozitivně působit na děti a mládež v neformálním prostředí, přirozenou cestou a v tom spatřují velký význam své autority a je potřeba ji ve společnosti podporovat, hlavně v rodinách. S tím souvisí i to, že 9 respondentů uvedlo, že autorita pedagogů volného času nemá velkou podporu ve společnosti a odráží se to na jejich autoritě. Někteří zmiňovali, že se nejedná o problém pouze pedagogů volného času, ale paušalizovali to na všechny pedagogické profese. Naopak jeden respondent odpověděl, že autorita pedagogů volného času je ve společnosti podporována.

Úryvky z odpovědí respondentů na otázku č. 7

1. *„Autorita dává možnost pedagogovi volného času se chovat více přirozeně a jednat s žáky na neformální úrovni, aniž by utrpěla kázeň dané skupiny.“*
2. *„Autorita pedagoga volného času má ve společnosti spíš neformální, přirozenou. Ale určitě je vnímána jako menší než u učitelů.“*
3. *„Autorita pedagogů a učitelů by měla vycházet už jenom z jejich povolání, bohužel tomu tak v dnešní době není, proto je nutné autoritu pedagogů podporovat ve společnosti, vyzdvihnout jejich povolání, jeho význam.“*
4. *„Autorita pedagogů a učitelů by měla vycházet už jenom z jejich povolání, bohužel tomu tak v dnešní době není, proto je nutné autoritu pedagogů podporovat ve společnosti, vyzdvihnout jejich povolání, jeho význam.“*
5. *„Autorita posouvá volnočasové hraní k mimoškolnímu vzdělávání.“*
6. *„Děti mají po výuce, jedná se o neformální prostředí, tak berou pedagoga více sobě rovného a to dává pedagogovi možnost lépe působit na děti. Proto je potřeba podporovat a rozvíjet aktivity ve volném čase, abychom podporovali děti v aktivním životě.“*
7. *„Díky autoritě získáváme dětskou pozornost, můžeme pracovat s jejich vůlí zúčastnit se něčeho, čemu by se rády vyhnuly. Dle mého by se měl vztah pedagoga volného času s dítětem neustále vyvíjet směrem k až skoro rovnocennému přátelství. Vztah z pravidla začne jako žák a učitel na zájmovém kroužku, ale protože má volný čas jiné atributy než školní vyučování. Děcka navštěvují kroužky rády, vybudují si k nim vztah a z učitele je větší šance na tvorbu kamaráda, kterému častokrát mohou věřit a obracet se na něj i ve věcech, které se děti bojí rodičům říct.“*

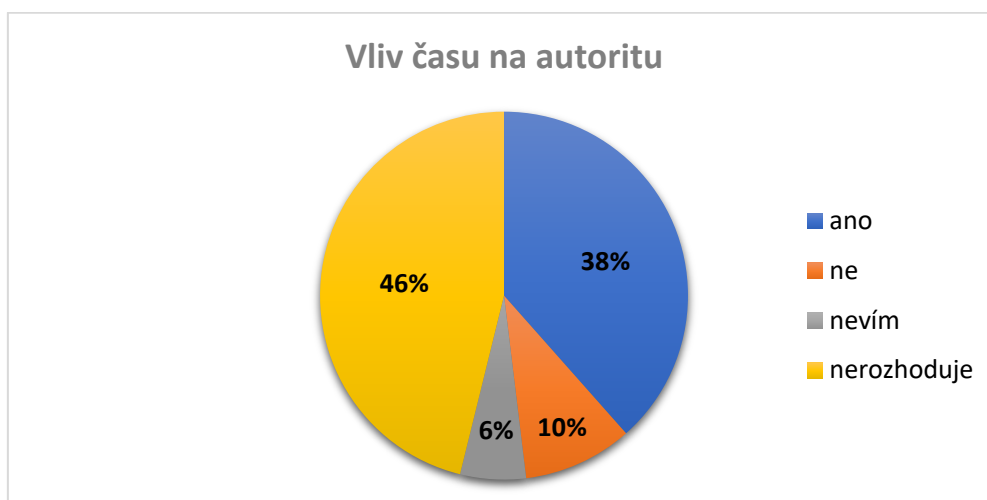
8. „Dobrá autorita pomáhá k většímu zviditelnění důležitosti trávit kvalitně volný čas.“
9. „Klesající autorita učitelů v rodinách se přenáší i na zájmové vzdělávání, jedná se pro ně o hlídací službu, ne vzdělávání.“
10. „Mám pocit, že pedagogové všeobecně nejsou moc populární ve společnosti, je to i tím, jak se k tomu staví i představitelé našeho státu. Proto i autorita pedagogů není často nijak velká, spíše vnímána negativně.“
11. „Myslím, že vzdělávání ve volném čase je trochu opomíjené a často podceňované ve společnosti.“
12. „Nemají takovou podporu od rodičů, jako učitelé. Rodiče nás neberou tak vážně, protože nás berou, jako levnou hlídací službu.“
13. „Pedagog potřebuje větší podporu společnosti, aby rodiny děti a mládež vedli k zájmovému vzdělávání.“
14. „Pedagog v. č. má možnost podílet se na formování osobnosti účastníků zájmového vzdělávání, jejich hodnot a postojů, má výhodu v méně formálním postavení, než např. učitel ve škole. Pomáhá účastníkům v aktivním využívání volného času, kultivuje jejich vlohy, nadání, zájmy... Je zároveň morální autoritou a vzorem.“
15. „Pedagog volného času má spíše autoritu přirozenou, která je daná prostředím volného času, v současné době si myslím, že je kladen důraz na trávení volného času dětí, mládeže i dospělé populace tudíž je i autorita těchto pedagogů podporována ve společnosti.“
16. „Pedagog volného času má spíše autoritu přirozenou, která je daná prostředím volného času, v současné době si myslím, že je kladen důraz na trávení volného času dětí, mládeže i dospělé populace tudíž je i autorita těchto pedagogů podporována ve společnosti.“
17. „Stěžejní, je to alfa a omega pedagogické práce. Máte-li autoritu (pozornost a důvěru) máte velkou moc pozitivně ovlivňovat lidi.“
18. „Určitá míra autority je pro pedagoga jakéhokoliv zařízení důležitá pro efektivní vzdělávací proces.“
19. „V každé době velmi důležitou.“

20. *„V současnosti se od pedagogů očekává mnoho věcí, často nejde jen o vzdělávání, ale i o výchovu a trochu suplování rodiny, ale podpora ze strany rodičů a společnosti už tak velké nejsou. Proto by bylo dobře, kdyby společnost podporovala autoritu pedagogů, aby mohli lépe plnit jejich očekávání.“*
21. *„Velký, mnohdy děti poslouchají v družině více než doma.“*
22. *„Věřím, že autorita má pro děti velmi výchovný význam.“*
23. *„Větší zájem o mimoškolní aktivity, možnost kladného působení a prevence nežádoucích jevů.“*
24. *„Vnímám to jako prevenci sociálně patologických jevů, pokud dítě PVČ vnímá a respektuje, je za tím obraz toho, že ho kvalitní naplňování volného času baví a má tak větší pravděpodobnost, že svůj VČ nebude trávit "flákačsky".“*
25. *„Význam má v tom, že svou autoritu může využívat k pozitivnímu ovlivňování dětí a mládeže nenásilnou, neformální cestou.“*
26. *„Význam spočívá v možnosti pedagoga ovlivňovat současnou mládež k lepšímu trávení jejich času, protože dnešní mládež ne vždy umí samostatně vyplnit svůj volný čas jinak než počítačem, mobilem a televizí.“*
27. *Dva respondenti uvedli, že rodiče často vnímají zájmové vzdělávání jako hlídací službu a nepřikládají mu velký význam.*
28. *Respondenti často v odpovědích neuváděli jen význam autority, ale vztahovali to na celý sektor volnočasového vzdělávání. Níže je přepis několika odpovědí z dotazníku.*

Otázka č. 8 – Myslíte si, že autorita pedagoga volného času se zlepšuje věkem?

V této otázce měli respondenti vyjádřit svůj názor, zda se autorita pedagoga volného času zlepšuje věkem. Jednalo se o uzavřenou otázku, kde respondenti vybírali s předem daných možností.

Graf 13: Vliv času na autoritu

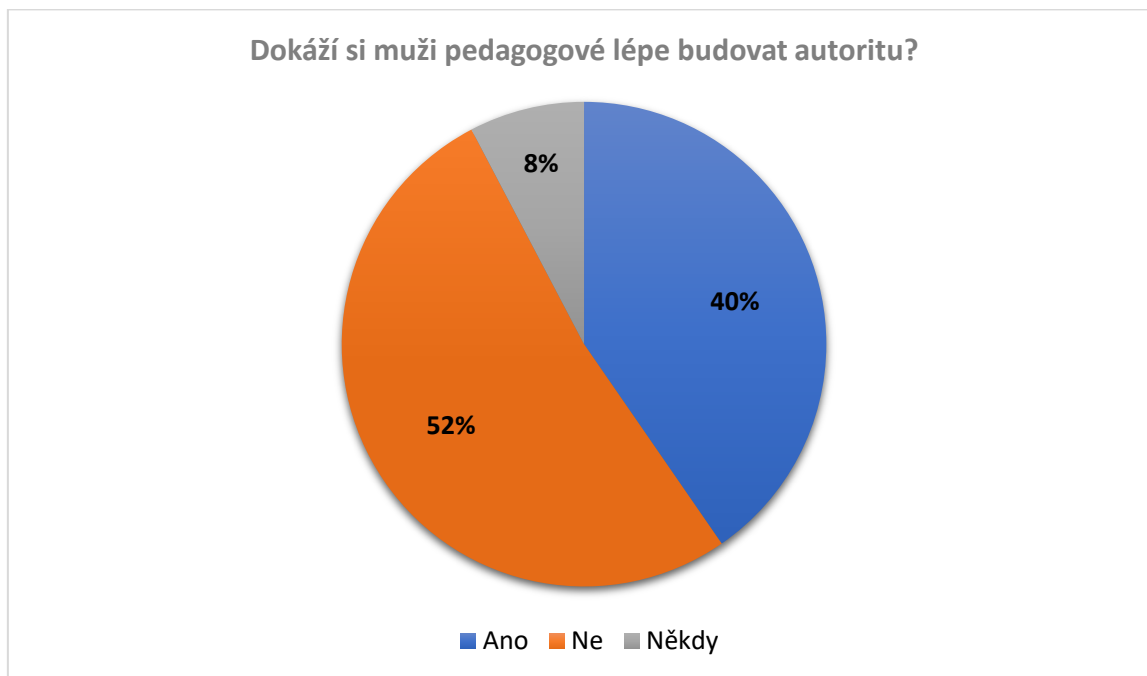
Získaná data ukazují, že 46% pedagogů si myslí, že věk nerozhoduje, 10% odpovědělo, že určitě ne. Naopak 38% respondentů odpovědělo, že ano, autorita se věkem u pedagoga zlepšuje. Další skupinou byli respondenti, kteří odpověděli, že neví, bylo jich 6%. Z výsledků lze usoudit, že většina respondentů si myslí, že čas nemá vliv na zlepšování autority pedagogů volného času.

Otázka č. 9 – Myslíte si, že autoritu pedagoga volného času si dokáží lépe budovat muži? Proč?

Tato otázka byla otevřená a respondenti se zde mohli vyjádřit k genderové problematice v zájmovém vzdělávání. Je všeobecně známé, že většinu pedagogických pracovníků ve školství tvoří ženy. Z dostupných dat z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy víme, že v první polovině roku 2021 mezi pedagogy v ČR převládaly ženy. Podíl mužů z celkového počtu pedagogů volného času byl 25,2%, u vychovatelů to bylo 11,7% mužů. Když se podíváme na podíl mužů učitelů, tak ten tvořil 19,9%.

Respondenti mohli zhodnotit, zda si myslí, že muž pedagog volné času si dokáže lépe vybudovat autoritu oproti ženě. Jednalo se o otázku otevřenou.

Graf 14: Muži a budování autority

Z grafu je zřejmé, že názor na tuto problematiku byl téměř vyrovnaný, ale přesto převládá názor 52% respondentů, že pohlaví nemá na budování autority pedagoga volného času vliv. 40% respondentů si myslí, že muž si dokáže lépe vybudovat autoritu. Poslední skupinou byli respondenti, kteří uvedli, že muž bude mít výhodu oproti ženě jen v některých případech. 29% respondentů svůj názor na tuto problematiku nevysvětlilo, pouze uvedli ano či ne. Takže neznáme důvod jejich odpovědi. Respondenti, kteří si myslí, že muž má výhodu v budování autority svou odpověď nejčastěji zdůvodňovali menším počtem mužů ve vzdělávací sféře.

Úryvky z odpovědí respondentů na otázku č. 9

1. „Ano i ne. V tomto oboru se jich nachází méně než žen. A pro žáky to je něco nového.“
2. „Ano, je to tím, že muži jsou "velkorysejší", dokáží poznat rozdíl mezi "mateřskou" starostlivostí a kamarádstvím.“
3. „Ano, protože převaha pedagogů žen ve všech sférách vzdělávání je velká, muž pedagog působí na děti více jako přirozená autorita.“

4. „Ano, protože školství obecně je feminizované. „
5. „Asi ano, bude záležet na skupině, u které si daný pedagog bude autoritu utvářet“
6. „Asi ano, protože žen je v pedagogickém prostředí většina. Myslím, že každý muž pedagog je určitá autorita.“
7. „Autorita není o pohlaví, ale o charakterových vlastnostech, vlastním nadšení pedagoga k dětem. Když jsem opravdová a zapálená, mám u nich přirozenou autoritu.“
8. „Bohužel tomu tak asi bude, vliv na to bude mít velké procento pedagogů žen, muž na ně působí jinak.“
9. „Mohou. Hodně dětí vyrůstá v neúplné rodině jen s matkou a muž - pedagog pro ně může být i vzorem, který jim chybí.“
10. „Možná ano, pokud ano, tak proto, že mužů je v tomto odvětví málo a děti si je tak "víc užívají". Navíc celkově z mužů jde větší autorita přirozeně, než-li z žen.“
11. „Možná ano. Muži mají hlubší a důraznější hlas.“
12. „Možná, ale bude to tím, že pedagogů mužů je málo. Kdyby to bylo vyrovnané rozdíl by nebyl.“
13. „Muži jsou pro děti vzácnější a tak jim více naslouchají.“
14. „Muži jsou ve volnočasovém vzdělávání dle mého názoru zastoupeni méně, takže možná z toho hlediska můžou být vnímáni jako "cennější" na těchto pozicích. Ale jinak si myslím, že pohlaví nehraje moc roli.“
15. „Myslím si že ano. Nedokážu říct proč. Snad je to přímočařejším přístupem. Ale nelze to paušalizovat.“
16. „Ne, myslím si, že záleží na osobnosti, bez ohledu na to jestli je to muž či žena.“
17. „Ne. Je to v osobnosti člověka a v jeho vystupování.“
18. „Nemyslím si. Respekt dětí je podmíněn přípravou pedagoga a jeho schopností patřičně reagovat na konkrétní situace.“
19. „Nemyslím, ale jejich výhoda je, že jsou ve školství v menšině, tudíž vzácní, ale mužství jako takové je na ústupu bohužel.“

20. „V přefeminizovaném světě školství rozhodně ano.“

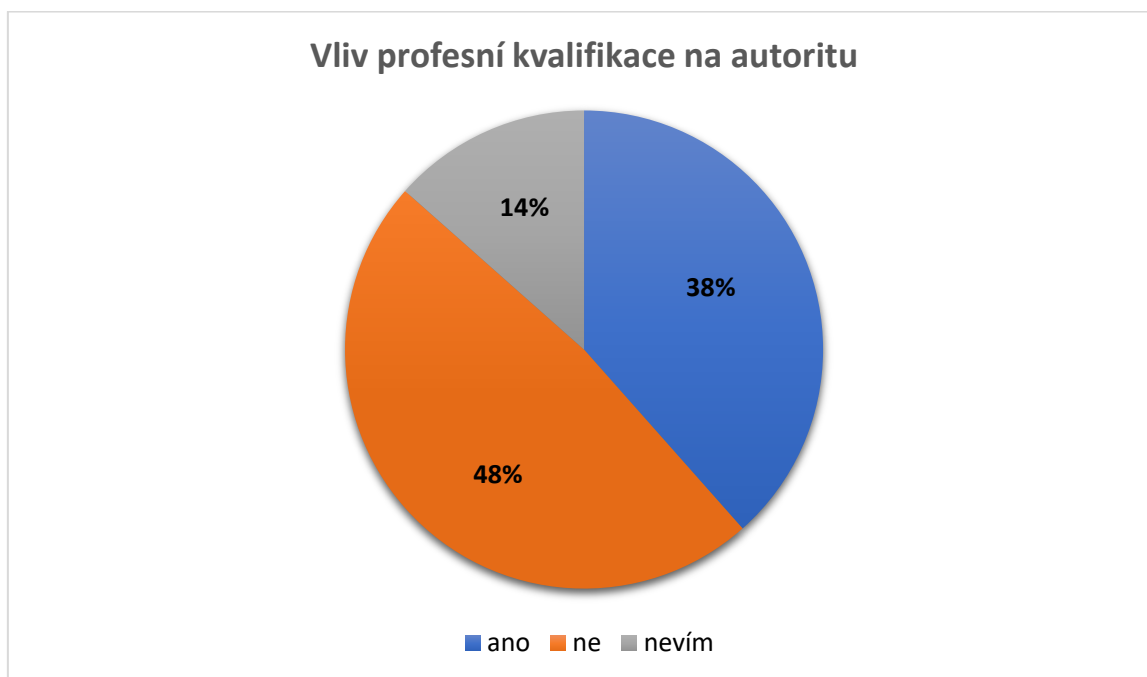
21. „Většina dětí je z rozvedených rodin, otec je méně přítomný. Podvědomě po něm touží a více ho poslouchají, ať už proto, že muž, předávající jim informace je pro ně vzácným jevem.“

22. „Zejména starší muži vzbuzují dle mého názoru v dětech větší respekt, než ženy.“

Otázka č. 10 – Má význam profesní kvalifikace pedagoga volného času na jeho autoritu?

V následujícím grafu číslo 14, nalezneme pohled respondentů na vliv profesní kvalifikace a autoritu. Otázka byla uzavřená, respondenti mohli vybrat pouze jednu možnost z nabídky.

Graf 15: Vliv profesní kvalifikace na autoritu

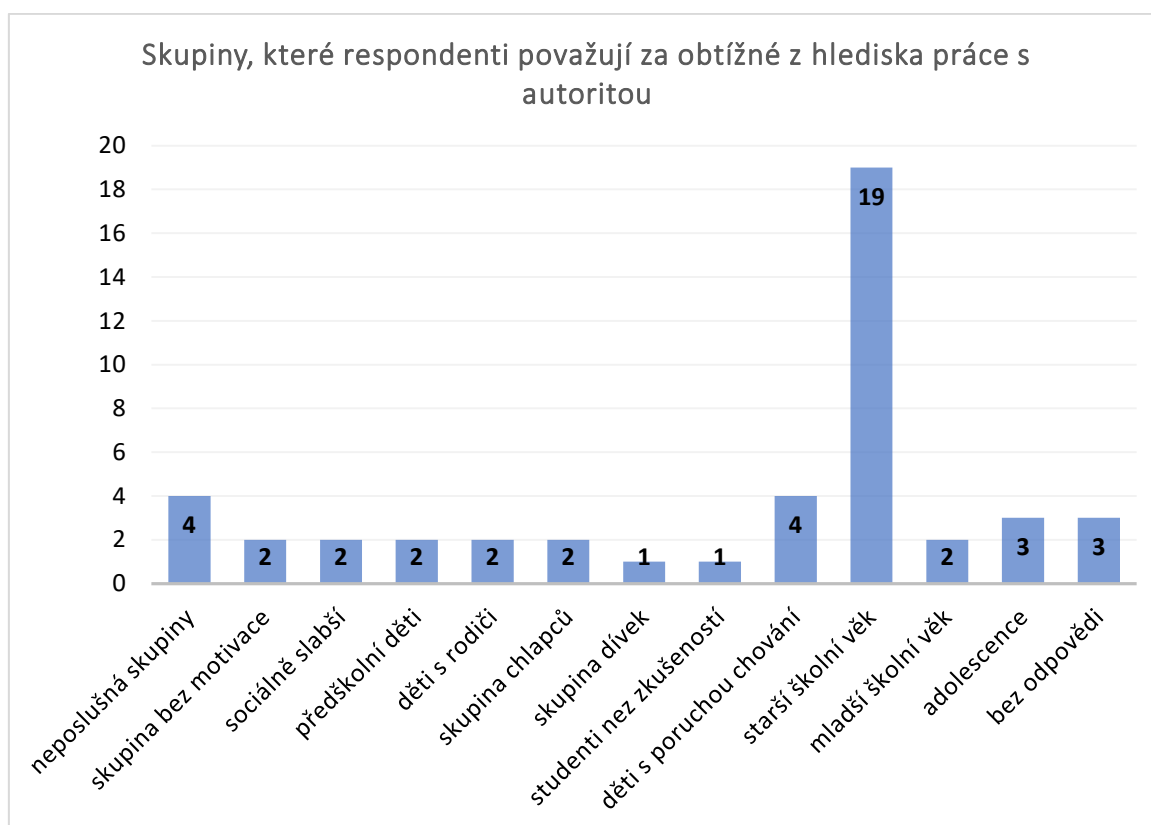

Z celkového počtu 52 respondentů se jich 25 (48%) vyjádřilo, že odborná kvalifikace nemá na autoritu pedagoga volného času vliv. 20 respondentů (38%) si myslí, že profesní kvalifikace má vliv na autoritu pedagoga volného času. A poslední skupinou bylo 7 respondentů (14%), kteří si vybrali možnost nevím.

Otázka č. 11 – Která skupina je z hlediska práce s autoritou nejobtížnější? Proč?

V této otázce měli respondenti uvést skupinu, se kterou se jim obtížně pracuje z hlediska autority. Svou odpověď měli zdůvodnit, bohužel 37% respondentů tak neučinilo. Vyplnili skupinu, ale důvod již ne, 6% respondentů neuvedlo žádnou skupinu. V grafu jsou znázorněny všechny odpovědi včetně četnosti výskytu.

Graf 16: Skupiny, které respondenti považují za obtížné z hlediska práce s autoritou

Z grafu vyplývá, že nejčastěji respondenti uváděli období staršího školního věku. Z 52 respondentů tak uvedlo 19, jedná se o 37% výzkumného vzorku. Hned poté čtyři respondenti uvedli neposlušnou skupinu a děti s poruchou chování. Tři respondenti uvedli období adolescence. Vždy po dvou respondentech uvedlo následující skupiny: skupina bez motivace, sociálně slabší, předškolní děti, děti s rodiči, skupina chlapců, mladší školní věk. Tři respondenti na otázku neodpovědělo.

Důvody respondentů, proč uvedli období staršího školního věku:

- *„Často se už vidí jako "dospělí" a je tak těžké ty skutečně dospělé lidi respektovat.“*
- *„Děti jsou více ovlivňováni pubertou, kolektivem, ve kterém se nachází, kamarády a spolužáky.“*
- *„Jedná se o složité období, kde se mládež hledá, bouří autoritám a často je těžké je motivovat a něčím zaujmout.“*
- *„Období kdy se dítě vymezuje a špatně snáší autoritu jako takovou.“*
- *„Obecně jsou kritičtější ke všemu, jsou ale i vnímavější.“*
- *„Se vymezují a špatně snáší autoritu jako takovou.“*
- *„Vzpírají se, odmítají a vzájemně se hecují v nesplňování požadavků na ně kladených.“*

Otázka č. 12 – Na čem budujete svou autoritu?

Otázka byla koncipovaná tak, že respondent si měl vybrat jednu možnost z připravené nabídky. Vybíral si sám dle vlastního subjektivního názoru. V nabídce bylo 9 možností, pokud si z uvedených možností nevybrali, mohli uvést jinou možnost, pokud se domnívali, že jim tam daná varianta schází. Možnost doplnění jiné varianty využilo 7 respondentů. Z 9 možností vybírali respondenti jen z 6, ostatní si nikdo nevybral. Níže je uvedena tabulka a graf s přehledem četnosti odpovědí.

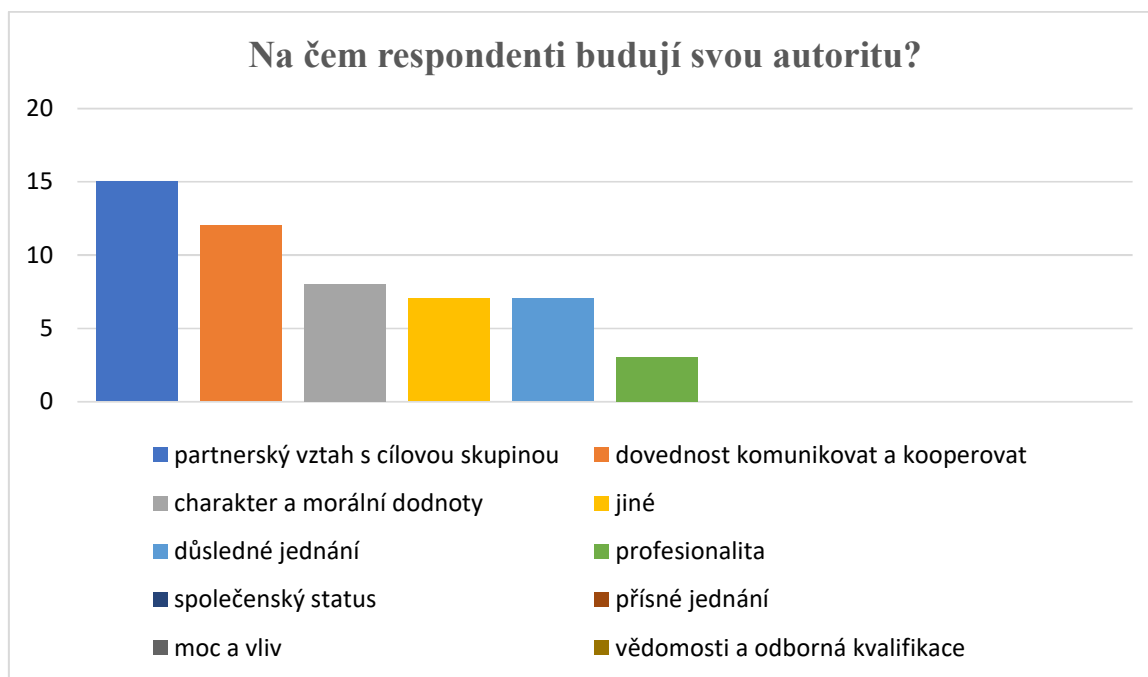
Pouze dva respondenti, kteří zvolili napsat jinou možnost, uvedli konkrétně na čem staví svoji autoritu. Jednalo se o kreativitu a vzájemnou spolupráci. Dalších pět respondentů zvolilo tuto možnost, protože si nemohli vybrat pouze jednu věc.

Tabulka 2: Na čem respondenti budují svou autoritu? (zdroj: autorka práce)

Na čem budujete svou autoritu?		
Možnosti	Četnost výběru	% podíl
Vědomosti a odborná kvalifikace	0	0%
Partnerský vztah s cílovou skupinou	15	28,8%
Charakter a morální hodnoty	8	15,4%
Moc a vliv	0	0%
Důsledné jednání	7	13,5%
Přísné jednání	0	0%
Profesionalita	3	5,8%
Dovednost komunikovat a kooperovat	12	23,1%
Společenský status	0	0%
Jiná možnost	7	13,5%

Zelenou barvou je v tabulce označena možnost, kterou respondenti vybírali nejčastěji. Data z tabulky jsou níže přenesena do sloupcového grafu, pro lepší přehlednost.

Graf 17: Na čem respondenti budují svou autoritu?

Na základě získaných dat můžeme sestavit seznam, vlastností, dovedností a schopností na nichž nejčastěji pedagogové volného času budují svou autoritu. Vzhledem k nízkému počtu účastníků dotazníkového šetření nelze to nelze paušalizovat na všechny pedagogy volného času v České republice.

Pořadí nejčastějších odpovědí je následující:

1. Partnerský vztah s cílovou skupinou
2. Dovednost komunikovat a kooperovat
3. Charakter a morální hodnoty
4. Kreativita, vzájemná spolupráce
5. Důsledné jednání
6. Profesionalita

Otázka č. 13 – Uved'te, které vlastnosti, schopnosti a dovednosti pedagoga volného času hodnotíte jako efektivní při budování autority.

Otázka částečně souvisí s předchozí otázkou, opět se jedná o budování autority pedagoga volného času. V předešlé otázce respondenti reflektovali budování své autority, v této otázce jsme se ptali na budování autority všeobecně. Otázka byla otevřená a respondenti mohli napsat libovolný počet vlastností, schopností a dovedností, které považují za efektivní při budování autority. Získaná data jsou vyhodnocena dle četnosti odpovědí. Na základě takto vyhodnocených dat byl sestaven seznam vlastností, schopností a dovedností, které jsou efektivní při budování autority. Seznam má 37 položek, které jsou řazeny chronologicky od nečetnější odpověď po méně.

Seznam vlastností, schopností a dovedností, které jsou efektivní při budování autority

1. schopnost komunikace	18x
2. důsledné jednání	17x
3. partnerský vztah k dětem	10x
4. charakter osobnosti	9x
5. empatie	8x
6. schopnost zaujmout	6x
7. kreativita	5x
8. podpora a pochopení dětí	5x
9. spravedlivé jednání	5x
10. připravenost	4x
11. pozitivní přístup k dětem	4x

12. respekt a úcta k povolání	4x
13. kvalifikace v obory	4x
14. využívání zkušeností	4x
15. čitelné a srozumitelné jednání	3x
16. schopnost improvizace	3x
17. vnímavost	3x
18. hravost	2x
19. organizační schopnosti	2x
20. pravdomluvnost	2x
21. dodržování pravidel	2x
22. dovednost naslouchat	2x
23. spolehlivost	2x
24. slušné jednání	2x
25. schopnost vysvětlovat	1x
26. asertivní chování	1x
27. tvůrčí schopnosti	1x
28. umění vést	1x
29. cílevědomost	1x
30. otevřené jednání	1x
31. Sebevědomí	1x
32. flexibilita	1x
33. schopnost motivace	1x
34. ohleduplnost	1x
35. vstřícné jednání	1x
36. trpělivost	1x
37. důvěra	1x

Výsledky z této otázky můžeme porovnat s výsledky z předchozí otázky, v obou otázkách se řešilo budování autority. Porovnáním prvních tří položek z obou seznamů zjistíme, že je tam shoda ve dvou případech. Jedná se o partnerský vztah a dovednost komunikovat, sice se neumístili na stejných příčkách, ale jsou mezi prvními třemi nejčtenějšími odpověďmi respondentů. Z toho lze usuzovat, že se pro respondenty jedná o podstatné faktory, které ovlivňují vznik autority u pedagogů volného času.

Otázka č. 12

1. partnerský vztah s cílovou skupinou
2. dovednost komunikovat a kooperovat
3. charakter a morální hodnoty

Otázka č. 13

1. schopnost komunikace
2. důsledné jednání
3. partnerský vztah k dětem

Otázka č. 14 – Co podle Vás oslabuje autoritu pedagoga?

Jednalo se o otevřenou otázku, kde měli respondenti uvést 5 věcí (problémů, dovedností, schopností, vlastností atd.), které mohou oslabovat autoritu pedagoga volné času. Někteří respondenti napsali méně než 5 věcí, jeden respondent neodpověděl vůbec. Vyhodnocovat data budu obdobně, jako u předešlé otázky. Sestavím seznam faktorů, které oslabují autoritu pedagogů dle četnosti odpovědí.

Autoritu pedagoga volného času může oslabovat:

1. nedůslednost	16x
2. nezájem a lhostejný přístup	13x
3. nedodržování nastavených pravidel	12x
4. neobornost pedagoga	8x
5. povyšování nad děti	8x
6. rodiče	7x
7. špatná komunikace	6x
8. křik pedagoga	5x
9. nedostatek zkušeností	5x
10. využívání moci	5x
11. náladovost	4x
12. nespravedlivé jednání pedagoga	4x

13. laxní přístup pedagoga k práci	3x
14. příliš kamarádké jednání pedagoga	3x
15. špatná motivace	3x
16. cholericke jednání pedagoga	2x
17. kastování dětí	2x
18. lenost pedagoga	2x
19. lživé chování pedagoga	2x
20. moc benevolence	2x
21. nedochvilnost	2x
22. nedůvěra pedagoga	2x
23. nejisté vystupování pedagoga	2x
24. nekázeň dětí	2x
25. neupřimné chování	2x
26. přísnost	2x
27. vulgární jednání pedagoga	2x
28. zesměšňování dětí	2x
29. agresivní chování pedagoga	1x
30. bezradné jednání pedagoga	1x
31. nedostatečná kreativita	1x
32. nemorální jednání pedagoga	1x
33. neobjektivní jednání pedagoga	1x
34. nepodpora od vedení	1x
35. nepodpora společnosti	1x
36. neprofesionální jednání	1x

37. nepřipravenost pedagoga	1x
38. nízké sebevědomí pedagoga	1x
39. odtažitě chování pedagoga	1x
40. přílišná sebejistota pedagoga	1x
41. špatná organizace pedagoga	1x

Tento seznam byl sestaven na základě četnosti odpovědí respondentů, seznam má 41 položek, je řazen chronologicky od nejčetnější položky k nejméně četné. Nejčastější tři položky, které respondenti v dotazníku zmiňují jsou:

1. nedůslednost	16 respondentů
2. nezáměr a lhostejný přístup	13 respondentů
3. nedodržování nastavených pravidel	12 respondentů

Pokud tyto zjištěné skutečnosti porovnáme s výsledky z otázky číslo 13, která se zabývala faktory, které pomáhají autoritu budovat nalezneme tam spojitost. Respondenti uváděli, že autoritu podporuje partnerský vztah k dětem a důsledné jednání, tyto položky se umístili v sestaveném seznamu vysoko. V této otázce své názory respondenti potvrdili, protože opět zmínili důležitost vztahu k dětem a důsledné jednání.

Otázka č. 13 (autoritu posiluje)

1. schopnost komunikace	18x
2. důsledné jednání	17x
3. partnerský vztah k dětem	10x

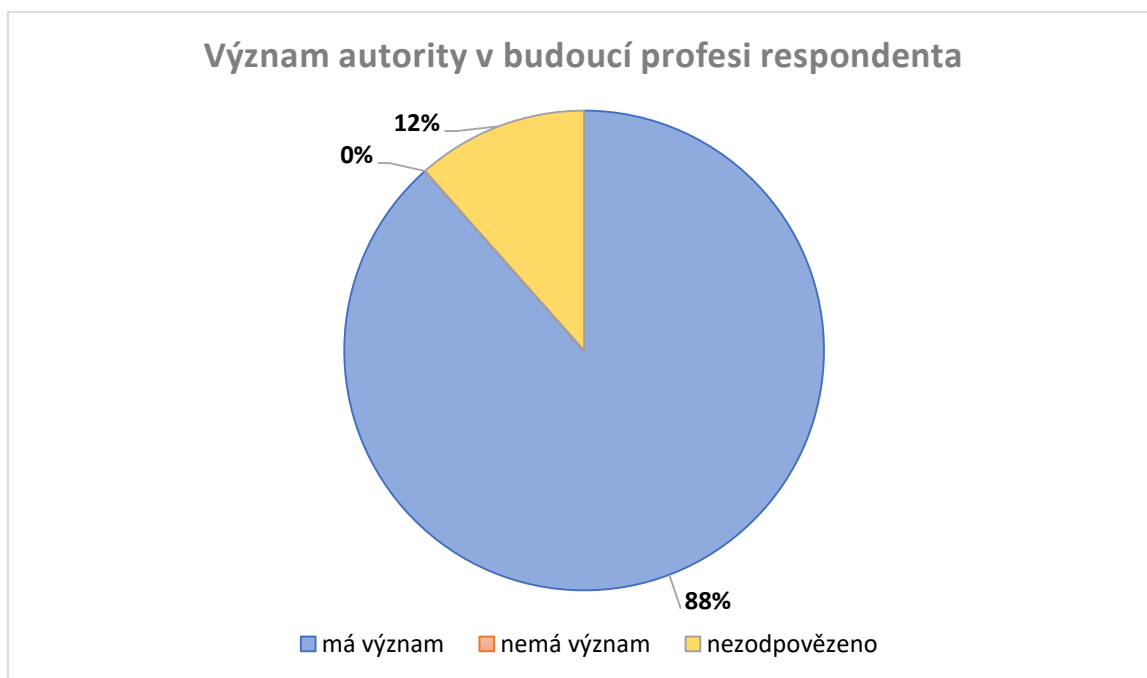
Otázka č. 14 (autoritu oslabuje)

1. nedůslednost	16x
2. nezáměr a lhostejný přístup	13x
3. nedodržování nastavených pravidel	12x

Otázka č. 15 – Jaký význam má autorita ve Vaší budoucí profesi pedagoga volného času?

V této otázce měli respondenti zhodnotit význam své autority v budoucnu své profese pedagoga volného času. Jednalo se o otevřenou otázku, respondenti většinou odpovídali krátce, někdy jednoslovně, ale nezdůvodňovali svou odpověď.

Graf 18: Význam autority v budoucí profesi respondenta

Na otázku nevedlo žádnou odpověď celkem 6 respondentů (12%), ostatní respondenti považují autoritu pro svou práci nezbytnou. Nejčastěji zaznívalo, že autorita má v budoucnu velký, zásadní, podstatný význam. Dále se respondenti shodují na tom, že bez autority by se jim v budoucnu špatně pracovalo, jedná se o naprosto zásadní věc pro jejich další působení v tomto oboru.

Úryvky z odpovědí respondentů na otázku č. 15

1. „Bez autority bych ani nebyla dobrým pedagogem a moje práce by nepřinášela očekávaný výsledek. Musím si svou autoritu budovat a udržovat.“
2. „Bez autority bych nemohl být dobrým pedagogem, takže význam určitě je, potřebuji autoritu.“
3. „Bez autority nelze vykonávat tuto práci, takže významný.“

4. *„Bez autority se těžko pracuje s dětskou skupinou.“*
5. *„Bez té bych v současné práci nemohla pracovat, děti by si tu dělaly, co by chtěly.“*
6. *„Díky ní mohu předat své dovednosti a vědomosti jedincům, kteří o to mají zájem. Či s dětmi strávit pěkný a smysluplný čas u všemožných her a volnočasových aktivit.“*
7. *„Podstatný, těžko pracovat se skupinou dětí bez trochu respektu.“*
8. *„Pokud bych svou autoritu u dětí neměl nebo ji díky svému chování ztratil, tak moje pozice ve skupině dětí bude těžká, protože moje práce spočívá nejen je vyplňování jejich volného času, ale suplujeme jim i rodinu.“*
9. *„Velký - ovlivňuje postavení a vnímání učitele a zároveň i jeho vliv na děti. Čím větší je autorita, tím lepší je spolupráce se skupinou.“*
10. *„Velký, bez autority se těžko pracuje.“*
11. *„Velký, protože autorita mi u dětí umožňuje na ně pozitivně působit, být pro ně nejen pedagog, ale i rádce, vzor, ten, komu se svěří.“*
12. *„Všichni pedagogové potřebují být autoritou alespoň do takové míry, aby jim děti nepřerostly přes hlavu a dalo se s nimi jednat a pracovat.“*

Otázka č. 16 – Uved'te 3 nejčastější problémy, se kterými se může pedagog volného času potýkat při budování své autority?

V této otázce měli respondenti vyjádřit svůj názor na nejčastější problémy, se kterými se může pedagog volného času setkat při budování své autority. Jednalo se o otázku otevřenou, kde měli vypsát tři nejčastější problémy dle svého názoru. Po zpracování výsledků odpovědí byl sestaven seznam nejčastějších problémů podle četnosti odpovědí. K otázce se vyjádřili všichni respondenti, ale bohužel někteří neuvedli všechny tři problémy, ale pouze jeden či dva. Seznam obsahuje 19 nejčastějších odpovědí, které jsou seřazeny chronologicky od nejčastěji vyskytovaného problému po méně.

Nejčastější problémy při budování autority:

1. rodiče	20x
2. nedostatečná připravenost pedagoga	10x
3. nekázeň dětí	9x
4. nedostatečná podpora od vedení	7x
5. nesoulad se skupinou dětí	6x
6. špatné vztahy s kolegy na pracovišti	6x
7. nezájem dětí o činnost	5x
8. špatně nastavená pravidla	5x
9. nerespektování pedagoga ze strany dětí	5x
10. špatné rétorické a komunikační dovednosti	5x
11. nereflektování potřeb skupiny	4x
12. charakterové vlastnosti pedagoga	4x
13. agresivní chování dětí	4x
14. složení skupiny dětí	4x
15. špatná motivace skupiny	3x
16. děti s poruchou chování	2x
17. nedostatečná kvalifikace pedagoga	2x
18. stres pedagoga	1x
19. věk pedagoga	1x

Nejčastěji respondenti uváděli, že problémem, který může ovlivňovat jejich autoritu jsou rodiče. Odpovědělo tak 20 respondentů, což činí 38% z výzkumného vzorku.

Otázka č. 17 – Co je podle Vás důležité u pedagoga při budování autority?

U této otázky měli respondenti uvést pořadí položek od nejdůležitější k méně významné položce, která je podle jejich názoru důležitá při budování autority. Všichni respondenti tuto otázku zpracovali. Celkem měli chronologicky seřadit 14 položek. Na základě výsledků bylo sestaveno pořadí, které je řazeno chronologicky. První položka v seznamu je ta, kterou respondenti považují za nejdůležitější, poslední položka v seznamu je pro ně nejméně důležitá.

Důležité aspekty, které ovlivňují autoritu:

1. smysl pro spravedlnost
2. trpělivost
3. dovednost komunikovat
4. důsledné jednání
5. empatie
6. tvořivost
7. schopnost motivace
8. tolerance
9. umění vést a řídit
10. smysl pro humor
11. vědomosti odborné znalosti
12. přátelskost
13. společenský status
14. přísnost

Výsledky této otázky ukazují, že pro respondenty je při budování jejich autority důležitý smysl pro spravedlnost. Dále považují za důležité, aby měl pedagog volného času

trpělivost a ovládal dovednost komunikovat. Na posledním místě v seznamu nalezneme přísnost, tu nepovažují respondenti za tak podstatnou při budování autority.

Pokud bychom porovnali výsledky z otázek č. 13, 14 a 17 nalezneme opět shodu mezi prvními třemi položkami. Ve všech těchto otázkách je vyzdvihována důslednost, která má podle respondentů velký vliv na jejich autoritu. Další shoda je v komunikaci, která je v odpovědích také opakovaně zmiňována.

8 Celkové zhodnocení výzkumného šetření

8.1 Vyhodnocení hypotéz

Pro potřebu výzkumného šetření jsem si stanovila jednu hlavní hypotézu, která měla být potvrzena nebo naopak vyvrácena. Hypotéza: Pedagogové volného času jsou schopni reflektovat své vnímání pojmu autorita.

Jak vyplývá z výzkumných dat, pedagogové volného času umí vyjádřit svůj názor na problematiku jejich autority. Většina pedagogů dokázala v dotazníkovém šetření svůj názor na danou problematiku zdůvodnit, zamyslet se nad faktory, které mohou jejich autoritu budovat či naopak oslabovat. Uvědomují si problémy, se kterými se mohou ve své praxi setkat a mají vliv na jejich autoritu. Dále dokázali zhodnotit význam autority v jejich současné práci, ale i v budoucím pokračování své profese.

Na základě celkového vyhodnocení získaných dat souvisejících s touto hypotézou můžeme hypotézu potvrdit.

8.2 Shrnutí výzkumného šetření a diskuse

Cílem této diplomové práce bylo interpretovat pohled pedagogů volného času na jejich autoritu. Jako hlavní cíl výzkumné šetření bylo zjistit názory pedagogů volného času na jejich autoritu. Vzhledem k hlavnímu cíli bylo stanoveno ještě pět dílčích výzkumných cílů. K naplnění výzkumného cíle byla zvolena kvantitativní metoda výzkumu. Výzkumné šetření bylo založeno na analýze dat získaných dotazníkovým šetřením mezi pedagogy volného času. Výzkumný vzorek tvořili pedagogové volného času z okresů Mladá Boleslav a Liberec. Vzhledem k malému počtu výzkumného vzorku nelze výsledky výzkumu zobecňovat. Návratnost dotazníků byla 37%, k výzkumnému šetření bylo použito 52 dotazníků. Výsledky výzkumného šetření mohl ovlivnit i přístup respondentů k vyplňování dotazníků, ne vždy byla otázka zodpovězena v plném rozsahu nebo chyběla odpověď úplně. Zároveň se musí ocenit ochota části dotazovaných respondentů zamyslet se nad otevřenými otázkami dotazníku, jejich ochota zdůvodnit své názory na danou problematiku byly pro výzkumné šetření cenné.

Hlavním cílem výzkumného šetření bylo zjistit názory pedagogů volného času na jejich autoritu. Pedagogové volného času vnímají svou autoritu, jako důležitou součást jejich povolání. S pojmem autorita si nejčastěji vybavují pojmy jako respekt, přirozené jednání, úcta, osobnost člověka, vzájemný vztah. Zároveň uvádějí, že respekt a úcta by neměli být

vynucovány, ale měli by je získat svým přirozeným jednáním, budováním vzájemných vztahů a komunikací.

Význam autority ve svém povolání spatřují v možnosti pozitivního působení na děti a mládež, mohou být pro ně vzorem, rádcem a naučit je aktivně využívat svůj volný čas. Význam vidí v neformálním prostředí, děti tam většinou chodí dobrovolně z vlastního zájmu, kvalitně strávený volný čas může dle pedagogů volného času působit i preventivně proti nežádoucím jevům, sociálně patologickým jevům. Pedagogové volného času si jsou vědomi specifického prostředí své profese a dokáží zdůvodnit její význam v současné společnosti. Z výzkumného šetření vyplývá, že pedagogové volného času vnímají svou autoritu jako důležitý aspekt ve své práci, neumí si to bez ní představit. Zároveň z jejich názorů vyplývá, že jejich autorita nemá být postavena na moci, vlivu a nadřazenosti.

Získaná data ukázala, že většina pedagogů volného času si myslí, že pohlaví pedagoga, jeho věk a odborná kvalifikace nemají zásadní vliv na tvorbu jeho autority. Bylo, ale větší množství respondentů, kteří uvedli, že muž pedagog to má při budování autority jednoduší, protože v celém vzdělávacím sektoru je převaha žen. Velký vliv na svou autoritu vnímají v nedostatečné podpoře ve společnosti a rodině. Zmiňovali, že tento jev vnímají v celém vzdělávacím sektoru.

Pedagogové volného času svou autoritu nejčastěji staví na partnerském vztahu s cílovou skupinou, komunikací, spravedlivém a důsledném jednání. Tyto tři položky se v dotazníku objevovaly mnohokrát napříč otázkami. Naopak přísnost se umístila až na posledních příčkách.

Můj výzkumný vzorek má spíše regionální charakter, vzhledem k tomu, že probíhal pouze mezi pedagogy volného času v okrese Mladá Boleslav a okrese Liberec, respondentů bylo pouze 52. Otázkou je, jak by dopadl podobný výzkum zaměřený na vnímání autority pedagogů volného času v celé České republice. Vliv na výsledky výzkumu mohl mít i fakt, že prostředí volnočasového vzdělávání je velice rozmanité, probíhá ve více institucích, každá je zaměřená na jiné činnosti a jinou cílovou skupinu. Výzkumného šetření této práce se účastnili respondenti z šesti různých typů zařízení. Například pedagogové v dětském domově nevyplňují pouze volný čas dětí, ale suplují dětem i rodinu. Naproti tomu pedagogové volného času působící v domě dětí a mládeže vedou svůj kroužek či činnost ve volném čase dětí, kteří tam chodí dobrovolně. Stejně tak by výsledek výzkumu mohl být odlišný, pokud by se cílilo na pedagogy volného času, kteří pracují se stejnou skupinou dětí.

Závěr

Diplomová práce se skládá ze dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická část byla rozdělena do čtyř kapitol a je věnována základním poznatkům z oblasti autority a pedagogiky volného času pro pochopení problematiky. Poznatky byly v teoretické části zpracovány na základě studia odborné literatury. Problémy nastaly již v úvodu práce, kdy jsem z literatury zjistila, že nejde jednoznačně vymezit pojem autorita, že se jedná o více definic, kde každý autor uvádí jinou definici, často s odlišným významem.

Druhou část práce je praktická, Hlavním cílem a náplní této práce bylo interpretovat názory pedagogů volného času na jejich autoritu. K získání potřebných informací posloužil dotazník, který byl rozdán mezi pedagogy volného času v různých volnočasových institucích v okresech Mladá Boleslav a Liberec.

Jako nejtěžší problém se v teoretické části ukázalo najít ochotné pedagogy volného času, kteří by mi dotazník vyplnili. Návratnost dotazníků byla nízká, z rozeslaných 139 dotazníků se vrátilo zpět vyplněných pouze 52. Přesto si myslím, že dotazníkové šetření přineslo spoustu zajímavých názorů v oblasti autority. Bylo zajímavé porovnávat jednotlivé odpovědi, kdy se v některých případech názor respondentů naprosto lišit. Příkladem může být odpověď jednoho respondenta, který uvedl, že ve společnosti je volnočasové vzdělávání podporováno a je kladen důraz na využívání volného času. Tento názor se lišil od ostatních, kteří poukazovali na nedostatečnou podporu ve společnosti a pokles významu vzdělávání a výchovy vůbec. V jiných otázkách se naopak názory respondentů shodovali. Pokud se zaměříme na samotný význam autority pedagogů volného času, tak se většina pedagogů shodla, že pro jejich současnou i budoucí práci je autorita zásadní. Bez autority si neumí představit kvalitně pracovat a naplňovat stanovené cíle.

Ve výzkumném šetření jsem se zaměřila pouze na názory pedagogů volného času na jejich autoritu. Myslím si, že by bylo zajímavé, třeba v rámci další práce se zaměřit i na názory dětí, které volnočasové zařízení navštěvují. Jak oni vnímají autoritu pedagogů volného času. Mohli bychom porovnat názory pedagogů a dětí. Některé podobné výzkumy již proběhly, ale většinou v prostředí školských zařízení.

Dále by bylo zajímavé rozšířit výzkum na celou Českou republiku, ale vzhledem k rozmanitosti a velkému počtu zařízení, jednalo by se o velice náročný výzkum, ale mohl by

přinést zajímavé informace. Určitě by bylo potřeba většího výzkumného vzorku k porovnání dat. Realizátor by musel počítat s velkou časovou dotací pro samotnou přípravu výzkumu, ale i realizaci sběru dat a jejich vyhodnocování.

Výzkumné výsledků mého dotazníkového šetření nelze vzhledem z nízkému počtu respondentů zobecnit, ale mohli by posloužit začínajícím pedagogům volného času jako inspirace při budování jejich autority. Myslím, že z výzkumného šetření vzešlo plno zajímavých dat, které můžou posloužit právě zmíněným začínajícím pedagogům, mohou se inspirovat kolegy, kteří již v oboru pracují, a v dotazníkovém šetření se zamyslely nad svou autoritou, zhodnotili pozitivní i negativní faktory, které mají vliv na autoritu pedagoga, a poskytli nám další zajímavé názory z této oblasti. Výsledky jsou v práci interpretovány, pro přehlednost jsou některá data převedena do grafu či tabulky.

Seznam použitých zdrojů

ARENDDT, Hannah. *Krise kultury: (4 cvičení v polit.myšlení.)*. Praha: Mladá fronta, 1994. Váhy (Mladá fronta). ISBN 80-204-0424-4.

BENDL, Stanislav. *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4248-9.

ČÁP, J., MAREŠ J, 2001. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-463-X.

ČÁP, Jan. *Psychologie pro učitele*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980. Učebnice pro vysoké školy (SPN).

ČAPEK, Robert. *Odměny a tresty ve školní praxi: kázeňské strategie, zásady odměňování a trestání, hodnocení a klasifikace, podpora a motivace žáků*. 2., přeprac. vyd. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4639-5.

GAVORA, P., 2005. *Učitel a žáci v komunikaci*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-104-9.

HARTL, Pavel. *Psychologický slovník*. Praha: J. Budka, 1993. ISBN 8090154905.

HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav a PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2011. 239 s. ISBN 978-80-262-0030-7.

HELUS, Zdeněk. *Sociální psychologie pro pedagogy*. 2., přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada, 2015. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4674-6.

HOFBAUER, Břetislav a KAPLÁNEK, Michal, ed. *Kapitoly z pedagogiky volného času: soubor pojednání o volném čase a jeho výchovném zhodnocování*. Vyd. 1. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta, 2010. 164 s. Opuscula; sv. 6. ISBN 978-80-7394-240-3.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024713694.

KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-571-4.

KNOTOVÁ, Dana. *Pedagogické dimenze volného času*. Brno: Paido, 2011. 101 s. ISBN 978-80-7315-223-9.

KOHOUTEK, Rudolf. *Psychologie osobnostních typů učitele*. Brno: CERM, 2000. ITEM. ISBN 8072041762.

KOHOUTEK, Rudolf. *Základy pedagogické psychologie*. Brno: CERM, 1996. ISBN 80-85867-94-X.

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.

NAKONEČNÝ, Milan. *Základy psychologie*. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0689-3.

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-295-5.

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2008, 221 s. ISBN 978-80-7367-423-6.

PRŮCHA, Jan, ed. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2008. ISBN 9788073675462.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 3., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 8071785792.

ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. 6., rev. a dopl. vyd., V Grada Publishing 2. Praha: Grada, 2010, 208 s. Psyché. ISBN 978-80-247-3133-9.

SKUTIL, Martin. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-778-7.

VÁGNEROVÁ, M., 2000. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-308-0.

VÁGNEROVÁ, M., 2005. *Vývojová psychologie I: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-0956-0.

VALIŠOVÁ, A., a kol., 1998. *Autorita jako pedagogický problém*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-624-4.

VALIŠOVÁ, A., 2008. *Jak získat, udržet a neztrácet autoritu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2282-5.

VALIŠOVÁ, A., A KOL., 1999. *Autorita ve výchově: vzestup, pád, nebo pomalý návrat*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7184-857-3.

VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H., eds., 2011. *Pedagogika pro učitele. 2., rozš. a aktualiz. vyd.* Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3357-9.

VALIŠOVÁ, A., a kol., 2012. *Autorita v edukační a sociální práci*. Pardubice: Univerzita Pardubice. ISBN 978-80-7395-507-6.

VÁŽANSKÝ, Mojmír. *Základy pedagogiky volného času. 2. upr. a dopl. vyd.* Brno: Print-Typia, 2001. 175 s., [15] s. příl. ISBN 80-86384-00-4.

VÁŽANSKÝ, Mojmír a Vladimír SMÉKAL. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paido, 1995. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-901737-9-9.

Internetové zdroje

Zákon 361/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání [online]. [cit. 10.10.2021] Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-ode-dne-27-2-2021>

Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání [online]. [cit. 10.10.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>

Vyhláška č. 108/2005 Sb., o školských, výchovných a ubytovacích zařízeních a školských účelových zařízeních [online]. [cit. 11.10.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních [online]. [cit. 9.10.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí [online]. [cit. 10.10.2021] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/>

Seznam tabulek

Tabulka 1: Charakteristika výzkumného šetření	36
Tabulka 2: Na čem respondenti budují svou autoritu?	58

Seznam grafů

Graf 1: Autorita učitele a její tři dimenze.....	14
Graf 2: Pohlaví respondentů.....	39
Graf 3: Věkové rozložení respondentů.....	40
Graf 4: Věkové rozložení respondentů mužů.....	41
Graf 5: Věkové rozložení respondentů žen.....	41
Graf 6: Délka pedagogické praxe respondentů.....	42
Graf 7: Ženy respondentky - délka pedagogické praxe.....	43
Graf 8: Muži respondenti - délka pedagogické praxe.....	43
Graf 9: Vzdělání respondentů.....	44
Graf 10: Druhy zařízení, kde pracují respondenti.....	45
Graf 11: Představy respondentů o pojmu autorita.....	46
Graf 12: Význam autority v současné době.....	48
Graf 13: Vliv času na autoritu.....	52
Graf 14: Muži a budování autority.....	53
Graf 15: Vliv profesní kvalifikace na autoritu.....	55
Graf 16: Skupiny, které respondenti považují za obtížné z hlediska práce s autoritou.....	56
Graf 17: Na čem respondenti budují svou autoritu?.....	58
Graf 18: Význam autority v budoucí profesi respondenta.....	64

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník	80
------------------------------	----

Příloha č. 1: Dotazník

DOTAZNÍK PRO PEDAGOGICKÉ PRACOVNÍKY

Vážená kolegyně / Vážený kolego,

chtěla bych Vás touto cestou požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který je součástí výzkumného šetření, které má za úkol zjistit názory pedagogů volného času na problém s jejich autoritou. Veškeré odpovědi jsou anonymní a budou sloužit pouze jako podklad k vypracování mé diplomové práce s názvem „Vnímání autority pedagoga volné času“. Při vyplňování dotazníku postupujte od jedné otázky ke druhé a žádnou prosím nevynechejte. Nad každou otázkou se prosím zamyslete a odpovídejte upřímně, zároveň Vám chci poděkovat za čas a úsilí, které tomu věnujete.

Děkuji za Vaši spolupráci a čas.

Bc. Michaela Bezuchová

I. část – základní údaje

1. Pohlaví:

- muž
- žena

2. Vaše věková kategorie:

- méně než 30 let
- 31 – 40 let
- 41 – 50 let
- 51 – 60 let
- 61 – víc let

3. Délka pedagogické praxe:

- 0-5 let
- 6-10 let
- 11-15 let
- 16-20 let
- 21-25 let
- 26-30 let
- 31- výše let

4. Vaše nejvyšší dokončené vzdělání:

- středoškolské
- vysokoškolské

5. Druh zařízení, kde pracujete:

II. část – vnímání autority

6. Co si představujete pod pojmem autorita?

.....

.....

.....

7. Jaký význam má autorita pedagoga volného času v současné době?

.....

.....

.....

8. Myslíte si, že autorita pedagoga volného času se zlepšuje s věkem?

- ano
- ne
- nevím
- věk nerozhoduje

9. Myslíte si, že autoritu pedagoga volného času si dokáží lépe budovat muži? Proč?

.....

.....

.....

10. Má význam profesní kvalifikace pedagoga volného času na jeho autoritu?

- ano
- ne
- nevím
- věk nerozhoduje

11. Která skupina je z hlediska práce s autoritou nejobtížnější? Proč?

.....

.....

.....

12. Na čem budujete svou autoritu? (vyberte jednu možnost)

- vědomosti a odborná kvalifikace
- dobrý vztah s cílovou skupinou
- charakter a morální hodnoty
- moc a vliv
- důsledné jednání
- přísné jednání
- profesionalita
- dovednost komunikovat a kooperovat
- společenský status
- jiná možnost.....

14. Uveďte, které vlastnosti, schopnosti a dovednosti pedagoga volného času hodnotíte jako efektivní při budování autority:

.....

.....

.....

15. Co podle Vás oslabuje autoritu pedagoga (uveďte 5 věcí)

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

16. Jaký význam má autorita ve Vaší budoucí profesi pedagoga volného času?

.....

.....

.....

17. Uveďte 3 nejčastější problémy, se kterými se může pedagog volného času potýkat při budování své autority?

- 1.
- 2.
- 3.

18. Co je podle Vás důležité u pedagoga při budování autority? Seřadte následující vlastnosti od nejdůležitější po nejméně důležitou (1 = nejdůležitější pro budování autority, 14 = nejméně důležitá pro budování autority).

- trpělivost
- smysl pro spravedlnost
- kreativnost
- empatie
- tolerantnost
- důslednost jednání
- smysl pro humor
- vědomosti a odborné znalosti
- společenský status pedagoga
- umění vést a řídit
- dovednost komunikovat
- schopnost motivace
- přátelskost
- přísnost

ANOTACE

Jméno a přímení:	Bc. Michaela Bezuchová
Pracoviště:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Jitka Nábělková, PhD.
Rok obhajoby:	2022

Název diplomové práce:	Vnímání autority pedagoga volného času
Název diplomové práce v anglickém jazyce:	Perception of the authority free time pedagogue
Anotace diplomové práce:	Diplomová práce se zabývá vnímáním autority pedagoga volného času. Cílem diplomové práce je interpretovat pohled pedagogů volného času na jejich autoritu. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy, které s touto problematikou souvisí. V praktické části jsou popsány výsledky kvantitativního výzkumu, který byl realizován pomocí dotazníků. Cílem bylo zjistit názory pedagogů volného času na jejich autoritu.
Klíčová slova:	Autorita, pedagog volného času, volný čas, osobnost pedagoga, budování autority
Anotace v angličtině:	The diploma thesis deals with the perception of the authority of a leisure pedagogue. The aim of the diploma thesis is to interpret the view of leisure time teachers on their authority. The work is divided into theoretical and practical part. The theoretical part defines the basic concepts related to this issue. The practical part describes the results of quantitative research, which was carried out using questionnaires. The aim was to find out the opinions of leisure educators on their authority.

Klíčová slova v angličtině:	Authority, leisure pedagogue, leisure time, pedagogue's personality, authority building
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 Dotazník
Rozsah práce:	79
Jazyk práce:	Český jazyk